

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 640

İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı ile
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonu ile Adalet Komisyonu Raporları
(1/758)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/758 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4
- Madde Gerekçeleri 7

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu 11

• Alt Komisyon Raporu 19

• Muhalefet Şerhleri 24

• Alt Komisyon Metni 28

• Adalet Komisyonu Raporu 33

• Muhalefet Şerhleri 39

• Tasarı Metni 45

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 45

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

25/3/2013

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-316-1615

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 28/1/2013 tarihinde kararlaştırılan "İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/758)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Tahkim ve alternatif veya başka bir ifadeyle dostane uyuşmazlık çözüm yöntemleri kullanılarak uyuşmazlıkların veya anlaşmazlıkların etkin olarak çözümü, milletlerarası alanda son yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Bu artışın etkisiyle pek çok ülke kanun koyucusu tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini millî uyuşmazlıkların çözümü için kullanma yollarını araştırmış ve konuya ilişkin yeni kanunlar yürürlüğe koymuştur. Uyuşmazlıkların mahkemeler önünde değil de tarafların tercih ettiği tahkim veya bir alternatif çözüm yöntemiyle çözüme kavuşturulmasının pek çok faydası vardır. Bu faydalar arasında, çözümde taraf iradesinin katkısı nedeniyle toplumsal barışın korunması, uyuşmazlığın etkin ve göreceli olarak az masrafla çözümü ile mahkemelerin iş yükünü azaltma sayılabilir.

Uyuşmazlıkların mahkeme dışında çözümü konusunda şüphesiz en çok bilinen ve kullanılan yöntem tahkimdir. Ülkemizde bu konudaki ilk düzenlemeler 1850'li yıllara dayanmaktadır. Tahkime ilişkin hükümler mevzuatımızda hem 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda hem de 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununda yer almaktadır. 1086 sayılı Kanunun yerini almak üzere hazırlanan ve 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda da tahkim müessesesi ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Uygulamadaki sıkıntılar dikkate alınarak bazı yeni düzenlemelere yer verilmiştir. Tahkim kültürünün gelişmesi için geçmişte birçok adım atılmıştır.

Örneğin, 1965 yılında Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1 inci Tahkim Hukuku Haftasında tahkim kurumunun teşkilatlanmasına ilişkin teklifleri görüşmüştür. 1966 yılında Enstitü, hakemlik kurumunun genel menfaatlere uygun şekilde gelişmesini sağlamak için Hakem Odası Kanununun ön tasarısını hazırlamış ve yayınlamıştır. 2001 yılında Adalet Bakanlığı tarafından Türkiye Hakem ve Birlikleri Odaları Birliği Kanunu Tasarısı taslağı ile İstanbul Milletlerarası Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı taslağı hazırlanmıştır. Bu çalışmaların ortak amacı tahkim kurumunun gelişmesine katkı sağlamaktır.

Doğrudan görüşme veya başka bir ifadeyle müzakere ve arabuluculuk da hukukumuzda bilinen ve az da olsa kullanılan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerindedir. Doğrudan görüşmeye ilişkin 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35/A maddesinde bir düzenleme mevcuttur. Ayrıca 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Tüm bu gelişmelere rağmen, Ülkemizde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm kültürü istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir. Bunun en büyük göstergesi, bu yöntemlerin uygulamadaki kullanımının uyuşmazlık sayısı ile karşılaştırıldığında son derece az oluşudur. Millî düzeyde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözümü kültürünün yerleşmemesi nedeniyle Ülkemizde milletlerarası alanda tanınan bir tahkim merkezi de oluşmamıştır.

Tüm bu gelişmeler dikkate alınarak İstanbul'da bir tahkim merkezi kurulması düşüncesi, 2/10/2009 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planında yer almıştır. Bu Eylem Planının, "Hukuk Alt Yapısının Güçlendirilmesi" başlıklı Bölümünde "İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması ve arabuluculuk sisteminin etkin bir şekilde kullanılması", ikinci öncelik olarak belirlenmiştir.

Bu önceliğin gerçekleştirilebilmesi için Adalet Bakanlığı bünyesinde, Bakanlık tarafından bu alanda çalışan çoğu akademisyen ve hâkimlerden oluşan bir Çalışma Grubu kurulmuştur.

Çalışma Gurubunun, çalışmaları kapsamında

- a) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Tahkim Merkezi,
- b) Alman Tahkim Derneği,
- c) Amerikan Tahkim Derneği,
- d) Çek Cumhuriyeti Ticaret ve Tarım Odası Tahkim Mahkemesi
- e) Dubai Tahkim Merkezi,
- f) Londra Milletlerarası Tahkim Mahkemesi,
- g) Milletlerarası Ticaret Odası, Milletlerarası Tahkim Mahkemesi,
- h) Romanya Tahkim Merkezi,
- ı) Singapur Tahkim Merkezi,
- i) St. Petersburg Tahkim Merkezi ve
- g) Zürih Tahkim Merkezinin,

yapıları incelenmiştir. Bu modellerden ikisi seçilerek Çalışma Grubu tarafından kuruluş, yapılanma ve işleyiş konularında yerinde incelemelerde bulunulmuştur. Bu modellerden ilki Alman Tahkim Derneği, diğeri ise Çek Cumhuriyeti Ticaret ve Tarım Odası Tahkim Mahkemesidir. Alman Tahkim Derneği, dernek statüsünde kurulan bir kurum olduğu hâlde Çek Cumhuriyeti Ticaret ve

Tarım Odası Tahkim Mahkemesi, kanunla kurulmuş bir merkezdir. Her iki kurum da, tahkim kültürünün ilgili ülkelerde yerleşmesi için etkin rol oynamıştır. Her iki kurum için tarafsız ve bağımsızlık, özellikle de idarelerden bağımsız olmak ve bağımsız olduğu kadar öyle görünmek hayati önem taşımaktadır. Zira tahkim hizmeti alacak kullanıcılar ve özellikle yabancı kullanıcılar için tahkim merkezinin tarafsız ve bağımsız olması, olmazsa olmaz bir ilkedir. Bunun yanı sıra, konuyla ilgili kurumların tahkim sürecine bir şekilde dâhil edilmesi de yukarıda bahsedilen her iki kurumun başarısında önemli etken olmuştur.

Şüphesiz, Ülkemizde, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kullanım azlığının temel nedeni bu mekanizmaların yeterince bilinmemesi veya yanlış bilinmesidir. Bu temel sorun ve diğer ikincil sorunların çözümüne ivme kazandıracak bir güce ihtiyaç vardır. Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının etkin kullanıldığı tüm ülkelerde bir veya birden fazla etkin tahkim kurumu mevcuttur. Bu durum, Çalışma Grubunun yapmış olduğu saha araştırmalarında da teyit edilmiştir. Bu hususu teyit eden bir başka vakıa ise, Milletlerarası Ticaret Odasının 1923 yılında kurularak milletlerarası tahkime ivme kazandırmasıdır. Bütün bunlardan çıkan sonuç, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurunun artması için tahkim konusunda etkin bir merkezin olması gerekliliğidir.

İstanbul Tahkim Merkezi de Türkiye’de tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının bilinmesi, anlaşılması ve kullanılmasının sağlanmasına ivme kazandırmak amacıyla tasarlanmıştır. Ayrıca, bu Merkez tahkim konusunda koordinasyonu sağlayacak, özellikle yabancı tahkim merkezleriyle ilişkilerin kurulmasında muhatap kabul edilebilecek ve tanıtımda etkin rol alacaktır. Merkezin yapısı bağımsız ve tarafsız olacak şekilde, ilgili tüm kurum ve kuruluşları kapsar nitelikte geniş tutulmuş, tahkim kurumunun ilgili çevrelerce kabul görmesi amaçlanmıştır.

Tahkim Merkezinin özel hukuka tâbi bağımsız bir kurum olarak çalışması öngörülmüştür. Kabul görmek, güvenilir olmak ve rekabet edebilmek için bağımsızlık önemli olduğundan, Merkez, bu alanda çalışan milletlerarası tahkim merkezleriyle rekabet edebilecek bir şekilde oluşturulmuş, Merkez bünyesinde Millî ve Milletlerarası Tahkim Divanlarına yer verilmiştir.

Düzenlemeyle, sadece yapısal yönden Tahkim Merkezi oluşturulmuş, tahkime ilişkin maddî kurullar getirilmemiştir. Merkez, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı ile Genel Sekreterlikten oluşmaktadır. Bu kurulların oluşumu, çalışma sistemi ve görevleri düzenlenmektedir. Millî ve milletlerarası alanda tanıtılabilmesi için Tahkim Merkezi bünyesinde Danışma Kurulu kurulmuştur. Bu Kurul, hem Merkezin tanıtımı, hem de milletlerarası tecrübelerden yararlanmak amacıyla ihdas edilmiştir. Zira tanıtım, Tahkim Merkezinin başarılı olması için yapılması gereken en önemli faaliyetlerden biridir.

Tahkim Merkezinin başarısı, kurulduktan sonra uygulamasıyla ölçülebilecektir. Uygulamada başarının sağlanmasının ön şartı Tahkim Merkezi bünyesinde çalışacak kişilerin tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yolları konusunda bilgili, tecrübeli ve istekli olması gerekliliğidir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Tahkim Merkezinin hangi tür uyuşmazlıklarda ve hangi kayıtla uygulanma alanı bulacağı hüküm altına alınmıştır. Merkezin görev alanı, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, özel hukuk uyuşmazlıkları, idarenin özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkları ile imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleriyle ilgili uyuşmazlıklardır. Yani tahkime elverişli ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözülebilecek her tür uyuşmazlık Merkezin görev alanı içinde bulunmaktadır. Merkez, bu tür uyuşmazlıkları, tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının kullanılabilceği bir yer olarak tanımlanmaktadır.

Madde 2- Madde ile Tahkim Merkezinin ayrı bir tüzel kişiliğinin bulunması ve özel hukuka ilişkin düzenlemelere tâbi olduğu hükme bağlanmaktadır. Bu hüküm Tahkim Merkezinin kurumsal bir yapıda olduğunu da göstermektedir. Ayrıca, Merkeze özerklik sağlanarak güvenilirliği artırmak istenmektedir.

Madde 3- Madde ile bu Kanunun uygulanması bakımından belirleyici olan kavramlara ve kurumlara yüklenen anlam ve içeriğın ne olduğu açıklanmaktadır.

Madde 4- Madde ile Tahkim Merkezinin görevleri sayılmaktadır. Merkezin görevleri kendi içinde üç başlık altında tasnif edilebilir. Bu görevlerden ilki idarî görevler, ikincisi Merkezin varlık nedeni ve üçüncü görev grubunu ise tanıtım görevi olarak nitelendirmek mümkündür.

Merkezin ilk görevi, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kurallar belirleyip ilan etmektir. Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözümü bu kuralların uygulanması yoluyla gerçekleştirilecektir.

Merkezin ikinci görevi, her türlü uyuşmazlığın tahkim, arabuluculuk ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kullanılarak çözüme kavuşturulması olarak belirlenmektedir. Bu görev aslında, Merkezin varlık nedenidir.

Merkezin son görevi, tanıtım olarak sayılmaktadır.

Madde 5- Madde ile Tahkim Merkezinin yapısı açıklanmaktadır. Merkez, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı ile Genel Sekreterlikten oluşan tüzel kişiliği haiz bir yapıyı ifade etmektedir.

Madde 6- Genel Kurul, geniş katılımlı bir yapı olarak düzenlenmektedir. Bunun nedeni, bağımsız, tarafsız, işlevsel ve güvenilir bir yapının oluşturulmasıdır. Genel Kurulun, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, baro başkanları, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliğince seçilecek temsilciler ile arabuluculuk kurumunun daha etkin uygulanabilmesi ve bu alanda koordinasyonun sağlanması bakımından Adalet Bakanlığının idarî görevde çalışan ve birinci sınıf olan hâkimler arasından belirleyeceği bir temsilciden oluşması öngörülmektedir. Genel Kurula temsilci gönderecek kurumların, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yolları konusunda doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Genel Kurulun dört yıl için seçileceği, süresi dolan üyenin yeniden seçilebileceği, üyelik herhangi bir nedenle sona ererse, üyeliği sona erenin yerine onun süresini tamamlamak üzere yeni üye seçileceği belirtilmektedir.

Tahkim yoluyla uyuşmazlıklarını çözmeye ihtiyacı olanlar daha ziyade tacirlerdir. Bu nedenle, söz konusu ihtiyacın karşılanması ve farkındalığın oluşturulması amacıyla, Genel Kurula en fazla üye Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile baroya kayıtlı avukatlar arasından baro başkanları tarafından seçilecektir. Bu üyelerin Tahkim Merkezinde görev alması hayatî bir öneme sahiptir. Ayrıca, ilgili görülen diğer kuruluş temsilcileri de Genel Kurulda yer alacaktır.

Madde 7- Madde ile Genel Kurulun görevleri sayılmaktadır. Genel Kurul, Tahkim Merkezinin diğer organlarını seçecek ve Yönetim Kurulunun faaliyet raporu ile bilançosunu denetleyecek, Denetçi raporunu da inceleme ve kabul yetkisine sahip olacaktır. Genel Kurul ayrıca, Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usûl ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylayacak, diğer organların huzur hakkı ile ücret ve masraflarını belirleyecektir.

Genel Kurul, yıllık olağan ve gerekli ise olağanüstü olmak üzere iki tür toplantı yapabilecektir. Olağan genel kurul toplantısının yılda en az bir kez Ekim ayında yapılması hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, Yönetim Kurulu Başkanı veya Denetçinin de Genel Kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunmaktadır.

Madde 8- Maddenin birinci fıkrasında, Yönetim Kurulunun oluşumu düzenlenmektedir. Bu düzenlemeye göre, Yönetim Kurulu, Genel Kurul üyeleri arasından seçilecektir. Genel Kurul, hem asıl hem de yedek üyeleri seçecektir. Genel Kurulun en az bir asıl ve bir yedek üyesi hukuk fakültesi mezunu olmalıdır. Yönetim Kurulu Başkanının hukukçu olması da hükme bağlanmaktadır. Yönetim Kurulunun görev süresi de bu fıkra da belirlenmektedir.

İkinci fıkrada, Yönetim Kurulunun toplantılarını elektronik ortamda yapabileceği ve toplanma ve karar alma nisapları hükme bağlanmaktadır.

Üçüncü fıkrada boşalan Yönetim Kurulu üyeliklerinin yedek üyelerle tamamlanacağı hükme bağlanmaktadır.

Dördüncü fıkrada, Yönetim Kurulu üyelerinin görevinin yeni Yönetim Kurulu oluşuncaya kadar süreceği belirtilerek yönetimde devamlılığın sağlanması amaçlanmaktadır.

Son fıkrada ise toplantılara mazeretsiz olarak ard arda iki ve her hâlde mazeretsiz olarak bir yıl içinde üç kez katılmayan Yönetim Kurulu üyesinin görevinin kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 9- Maddenin birinci fıkrasında Yönetim Kurulunun Tahkim Merkezinin icra organı olduğu belirtilmektedir. Yönetim Kurulu, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kurallar ile Kanunda belirtilen kuralları hazırlayıp önce Danışma Kurulunun görüşüne, ardından da Genel Kurulun onayına sunacaktır. Ayrıca, Yönetim Kurulu, faaliyetlerine ilişkin rapor, bilanço, gelecek yıl bütçesi ile hakem ücret ve Merkez hizmet bedel tarifelerini hazırlayıp Genel Kurulun onayına sunmakla görevlendirilmektedir.

İkinci fıkrada ise, Merkezin idare ve temsil yetkisinin Başkanda olduğu, onun yokluğunda ise Başkan tarafından görevlendirilecek bir yönetim kurulu üyesinin Merkezi idare ve temsil edeceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 10- Maddenin birinci fıkrasında, Denetçinin Genel Kurul tarafından üyeleri arasından veya dışarıdan seçileceği ve sayısının üçten fazla olmamak üzere Genel Kurulun takdirine bağlı olarak bir veya birden fazla olabileceği ifade edilmektedir. Asıl ve yedek üyelerin seçimi Genel Kurul tarafından yapılacaktır.

İkinci fıkrada ise, Denetçiyeye, Yönetim Kurulunun yıllık faaliyetlerini denetleyerek bir rapor hazırlayıp Genel Kurula sunma görevi verilmektedir.

Madde 11- Madde ile daha etkin bir Tahkim Merkezinin oluşturulabilmesi amacıyla ve üyelerinin Merkezin amaçları çerçevesinde bilgi ve görüşlerinden yararlanmak üzere, Danışma Kurulunun oluşturulması düzenlenmektedir. Merkezin tanıtımı ve hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmak üzere oluşturulan Kurulun icrai bir görevi bulunmamaktadır. Maddenin birinci fıkrasında, Danışma Kurulu üyelerinin, Türkiye veya Türkiye dışından seçilmesi konusunda sınırlama getirilmeden, yeterli tecrübeye sahip kimselerden oluşacağı ifade edilmektedir.

İkinci fıkrada, Yönetim Kurulunun gerekli gördüğü hâllerde belirli konularda Danışma Kurulunun görüşüne başvurabileceği, üçüncü fıkrada ise, görüşüne başvuru konularında Danışma Kurulunun bir rapor hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunacağı belirtilmektedir.

Madde 12- Tahkim Merkezinin, tahkime, arabuluculuğa ve diğer alternatif çözümlere ilişkin en önemli organı Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanıdır. Maddede, bu divanların oluşumu, yapısı ve çalışma usûlleri düzenlenmektedir.

Divanların yapısı ve görev alanlarının genişliği dikkate alındığında, görevlerin tek tek sayılarak sınırlandırılması yerine, bunların Merkezin belirleyeceği Tahkim Kuralları çerçevesinde düzenleneceği hüküm altına alınarak, daha esnek bir yapı oluşturulması öngörülmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreterin her iki divanın da doğal üyesi olduğu ve bunlardan başka her bir divanda Yönetim Kurulu tarafından seçilecek ve mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip üç üyenin daha yer alması gerektiği, görev süreleri ve çalışma usulü hükme bağlanmaktadır. Milletlerarası Tahkim Divanı üyelerinden bir kısmı yabancı hukukçular arasından seçilebilecektir.

İkinci fıkrada, Tahkim Divan Başkanlarının, Divan üyeleri tarafından toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla seçileceği hükme bağlanmaktadır.

Üçüncü fıkrada, Tahkim Divanının toplantı ve karar nisapları düzenlenmektedir. Ayrıca, Divan Kararlarına karşı yine Divana, kararın tebliğinden itibaren bir kez itiraz edilebileceği, ancak itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu ifade edilmektedir.

Dördüncü fıkrada, Tahkim Divanı toplantılarının elektronik ortamda yapıp karar alınabileceği ifade edilmektedir.

Beşinci fıkrada, Tahkim Divanı üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, o üyenin görev süresini tamamlamak üzere yeni üye seçileceği belirtilmektedir.

Altıncı fıkrada ise, Tahkim Divanının, Merkezin Tahkim Kurallarında kendisine verilecek olan görevleri yapmakla yükümlü olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile Tahkim Merkezinin idarî hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla Merkez bünyesinde bulunması öngörülen Genel Sekreterliğin oluşumu, yapısı ve görevleri düzenlenmektedir. Buna göre, Genel Sekreterlik, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve yeteri kadar personelden oluşur. Genel Sekreterin mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçu olması gerekir. Maddeye göre ayrıca Genel Sekreter ile büro personelinin 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tâbi olması öngörülmektedir.

Madde 14- Madde ile Merkez organlarının üyeleri ve diğer çalışanların Merkez bünyesinde hakemlik veya arabuluculuk yapmaları yasaklanmış, ayrıca bu kişilerin görevleri dolayısıyla elde ettikleri bilgileri açıklamaları engellenmiştir. Söz konusu kişilerin Merkezin çatısı altında hakemlik veya arabuluculuk yapmaları bazı şaibeler doğurabilecektir. Ancak, tarafların anlaşmasıyla bu kişilerin hakemlik veya arabuluculuk yapmalarında bir sakınca bulunmamaktadır.

Madde 15- Madde ile Merkezin gelir ve giderleri belirlenmiştir. Merkezin gelirleri, ücret karşılığı verilen hizmetlerden elde edilen gelirler, bağışlar, Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu hariç Genel Kurulda temsilci bulunduran kurumlarca, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği üyeler için Türkiye Barolar Birliğince tahsis edilecek ödenek olarak sayılmıştır. Maddede ayrıca Merkezin, görevlerini yapmak için gerekli harcamaları yapma yetkisine sahip olması hüküm altına alınmaktadır.

Madde 16- Madde ile Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde niteliğine uygun düştüğü ölçüde Türk Medenî Kanunu ve Dernekler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Geçici Madde 1- Tahkim ve arabuluculuk kuralları ile Merkezin işleyişine ilişkin düzenlemelerin altı ay içinde hazırlanması ve yürürlüğe konulması hususu maddede hükme bağlanmıştır. Maddede ayrıca, Tahkim Merkezinin faaliyete başlayabilmesi için kuruluş bütçesinin Başbakanlık tarafından karşılanacağı belirtilmektedir.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

7/11/2013

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Esas No: 1/758

Karar No: 23

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 25/3/2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/4/2013 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna ve tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilen 1/758 esas numaralı “İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı”; Komisyonumuzun 7/11/2013 tarihinde Adalet Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, BDDK, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Borsa İstanbul A.Ş., TOBB, TESK ile Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 36 ncı Birleşimlerinde incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği üzere; uyuşmazlıkların çözümünde tarafların tercih ettiği tahkim veya alternatif çözüm yöntemlerinden birinin tercih edilmesinin çözümde taraf iradesinin katkısı nedeniyle toplumsal barışın korunması, uyuşmazlığın etkin ve göreceli olarak az masrafla çözümü ile mahkemelerin iş yükünün azaltılması gibi pek çok faydası bulunmaktadır. Uyuşmazlıkların mahkeme dışında çözümü konusunda en çok bilinen ve kullanılan yöntem ise tahkimdir.

Tahkim, günümüzde uluslararası ticari uyuşmazlıklarda kullanılan en yaygın çözüm yoludur. Uluslararası ticari uyuşmazlıklarda tahkimin bağımsız ve tarafsız bir yargı yolu olarak algılanması, milli mahkemelere oranla daha çabuk karar verebilmesi, uluslararası ticari uyuşmazlık konularında uzman kişi ve kurumlardan oluşması, hakemlerin maddi ve usuli kurallar ile sıkı sıkıya bağlı olmaması, tarafların iradesine dayanması, kararlarının icrasının milli mahkeme kararlarına göre daha kolay ve yaygın olması, tarafların ticari sırlarını koruyabilmesi açısından yargılamanın gizli olması tahkimin tercih edilme sebepleridir.

Ülkemizde bu konudaki ilk düzenlemeler 1850’li yıllara dayanmaktadır. Tahkime ilişkin hükümler mevzuatımızda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu’nda yer almaktadır.

Doğrudan görüşme ve arabuluculuk da hukukumuzda bilinen ve az da olsa kullanılan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerindedir. Doğrudan görüşmeye ilişkin 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 35/A maddesinde bir düzenleme mevcuttur. Ayrıca 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu yürürlüğe girmiştir. Tüm bu gelişmelere rağmen, Ülkemizde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm kültürü istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir. Millî düzeyde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm kültürünün yerleşmesi nedeniyle Ülkemizde milletlerarası alanda tanınan bir tahkim merkezi de oluşmamıştır.

Ülkemizde, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kullanım azlığının temel nedeni bu mekanizmaların yeterince bilinmemesi veya yanlış bilinmesidir. Bu temel sorun ve diğer ikincil sorunların çözümüne ivme kazandıracak bir güce ihtiyaç vardır.

Ülkemizde uluslararası alanda rekabet edebilen bir tahkim merkezinin bulunmaması, bir merkez kurulmasını gerekli kılmıştır. Ülkemizin jeopolitik konumu dikkate alındığında özellikle İstanbul'da bir tahkim merkezinin kurulması son derece önemlidir. Bugüne kadar sivil inisiyatifle bir tahkim merkezinin kurulamaması sebebiyle bu Tasarı'nın hazırlanması ihtiyacı hasıl olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

- İstanbul Tahkim Merkezi ile Türkiye'de tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının bilinmesi, anlaşılması ve kullanılmasının sağlanmasına ivme kazandırılmasının,
- Merkezin tahkim konusunda koordinasyonu sağlayacağı, özellikle yabancı tahkim merkezleriyle ilişkilerin kurulmasında muhatap kabul edilebilmesinin ve tanıtımda etkin rol almasının,
- Merkezin yapısının bağımsız ve tarafsız olacak şekilde, ilgili tüm kurum ve kuruluşlarını kapsar nitelikte geniş tutulmasının,
- Kabul görmesi, güvenilir olması ve rekabet edebilmesi için bağımsızlık unsuru önemli olduğundan, Merkezin, bu alanda çalışan milletlerarası tahkim merkezleriyle rekabet edebilecek bir yapıda oluşturulmasının,
- Tasarı ile maddî kuralların düzenlenmeden sadece yapısal yönden Tahkim Merkezi'nin oluşturulmasının,
- Merkezin yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, özel hukuk uyuşmazlıkları, idarenin özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkları ile imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleriyle ilgili uyuşmazlıklar olmasının,
- Merkezin ayrı bir tüzel kişiliğinin bulunmasının ve özel hukuka ilişkin düzenlemelere tâbi olmasının öngörüldüğü, Merkezin özerk bir yapıya sahip olmasının,
- Merkezin tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kurallar belirleyip ilan etme, tahkim ve alternatif uyuşmazlıkların çözümünün bu kuralların uygulanması yoluyla gerçekleştirilmesinin, her türlü uyuşmazlığın tahkim, arabuluculuk ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kullanılarak çözüme kavuşturulmasının ve tanıtım faaliyetini yürütmesinin,
- Merkezin Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı ile Genel Sekreterlikten olmak üzere tüzel kişiliği haiz bir yapıda düzenlenmesinin,
- Genel Kurul'un, bağımsız, tarafsız, işlevsel ve güvenilir bir yapıda oluşturulmasının; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, baro başkanları, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliğince seçilecek temsilciler ile arabuluculuk kurumunun daha etkin uygulanabilmesi ve bu alanda koordinasyonun sağlanması bakımından Adalet Bakanlığı'nın idarî görevde çalışan ve birinci sınıf olan hâkimler arasından belirleyeceği bir temsilciden oluşmasının öngörüldüğü,
- Genel Kurul'un dört yıl için seçilmesinin ve süresi dolan üyenin yeniden seçilebilmesinin,
- Genel Kurul'un, Tahkim Merkezi'nin diğer organlarını seçmesinin ve Yönetim Kurulu'nun faaliyet raporu ile bilançosunu denetlemesinin, Denetçi raporunu inceleme ve kabul yetkisine sahip olmasının, Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usûl ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylamasının, diğer organların huzur hakkı ile ücret ve masraflarını belirlemesinin,

■ Yıllık olağan ve gerekli ise olağanüstü olmak üzere iki tür toplantı yapabilmesinin, olağan genel kurul toplantısının yılda en az bir kez “ekim” ayında yapılmasının ve Yönetim Kurulu Başkanı veya Denetçi’nin de Genel Kurul’u toplantıya çağırma yetkisine sahip olmasının,

■ Yönetim Kurulu’nun Genel Kurul üyeleri arasından seçilmesinin ve başkanının hukukçu olmasının,

■ Yönetim Kurulu’nun en az iki üyenin katılımıyla toplanmasının, iki üyenin katılımıyla yapılan toplantılarda oy birliğiyle, tüm üyelerin katılımıyla yapılan toplantılarda çoğunlukla karar alınmasının ve Yönetim Kurulu’nun toplantılarını elektronik ortamda yapabilmesinin,

■ Yönetim Kurulu’nun Merkez’in icra organı olmasının, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kurallar ile kanunda belirtilen kuralları hazırlayarak Danışma Kurulu’nun ve Genel Kurul’un onayına sunmasının; faaliyetlerine ilişkin rapor, bilanço, gelecek yıl bütçesi ile hakem ücret ve Merkez hizmet bedel tarifelerini hazırlayarak Genel Kurul’un onayına sunmasının,

■ Yönetim Kurulu başkanının Merkez’in idare ve temsil yetkisine sahip olmasının,

■ Denetçi’nin Genel Kurul tarafından üyeleri arasından veya dışarıdan seçilebilmesinin ve sayısının üçten fazla olmamak üzere Genel Kurul’un takdirine bağlı olarak bir veya birden fazla olabilmemesinin,

■ Denetçi’nin, Yönetim Kurulu’nun yıllık faaliyetlerini denetleyerek bir raporla Genel Kurul’a sunmasının,

■ Etkin bir tahkim merkezinin oluşturulabilmesi amacıyla ve üyelerinin Merkez’in amaçları çerçevesinde bilgi ve görüşlerinden yararlanmak üzere, icraî bir görevi bulunmayan Danışma Kurulu’nun oluşturulmasının,

■ Merkezinin, tahkime, arabuluculuğa ve diğer alternatif çözümlere ilişkin en önemli organının Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı olmasının ve bu divanların oluşumu, yapısı ve çalışma usullerinin, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreterin her iki divanın da doğal üyesi olmasının,

■ Tahkim Divanı’nın, Divan Başkanının başkanlığında en az üç üyenin katılımıyla toplanmasının ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar almasının,

■ Divan’a, kararın tebliğinden itibaren bir kez itiraz edilebilmesinin, bu itiraz üzerine verilen kararların kesin olmasının,

■ Tahkim Divanı toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesinin ve karar alınabilmesinin,

■ Tahkim Divanı’nın, Merkez’in tahkim kurallarında kendisine verilecek olan görevleri yapmakla yükümlü olmasının,

■ Kişilerin Merkez’in çatısı altında hakemlik veya arabuluculuk yapmaları bazı şaibeler doğurabileceğinden Merkez organlarının üyelerinin ve diğer çalışanların Merkez bünyesinde hakemlik veya arabuluculuk yapmalarının yasaklanmasının,

■ Merkezin gelirlerinin; ücret karşılığı verilen hizmetlerden elde edilen gelirler, bağışlar, Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu hariç Genel Kurul’da temsilci bulunduran kurumlarca, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği üyeler için Türkiye Barolar Birliği tarafından tahsis edilecek ödenekten oluşmasının,

■ Tahkim ve arabuluculuk kuralları ile Merkez’in işleyişine ilişkin düzenlemelerin altı ay içinde hazırlanması ve yürürlüğe konulmasının,

■ Merkez’in faaliyete başlayabilmesi için kuruluş bütçesinin Başbakanlık tarafından karşılanmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonunda Tasarı'nın tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

• İstanbul'un jeopolitik konumu ve kültürel özellikleriyle dünyanın en iyi tahkim merkezlerinden biri olmaya aday konumda olduğu,

• Tasarı'nın millî bir proje olması sebebiyle önemli olduğu; Ekonomik İşbirliği Örgütü ve İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde Ülkemizin çeşitli birimlerinin temsil edildiği, bugün bu iki organizasyon bünyesinde bir tahkim merkezi kurulmasının planlandığı ve tahkim merkezimizin olmaması sebebiyle İstanbul'un önerilemediği, Ekonomik İşbirliği Örgütü bünyesinde Tahran'ın, İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde de Dubai'nin ön plana çıktığı, bu tür bir merkezin Ülkemizde oluşturulmasının önemli ve gerekli olduğu,

• Merkezin amacı ve görevleri dikkate alındığında tahkim yanında arabuluculuk ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarıyla da iştigal edeceği dikkate alındığında Tasarı'nın başlığının "Türkiye Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Merkezi" veya "Türkiye Tahkim Merkezi" olarak değiştirilmesinin uygun olacağı,

• Merkezin İstanbul'da olması gerektiği; ancak Genel Kurul'un onayı ile Türkiye'nin diğer şehirlerinde de şube açılabilmesi yönünde bir hükmün Tasarı metnine eklenmesinde yarar olduğu,

• İstanbul Tahkim Merkezi'nin özerk bir yapıda olması ve tarafsız olması gerektiği ancak bu şekilde tahkim piyasasında güvenilir bir merkez haline gelebileceği,

• Teşkilatın diğer organlardaki görev süreleri dört yıl iken millî tahkim divanı ve milletler arası tahkim divanındaki görev süresinin beş yıl olarak belirlendiği bu hüküm ile bir önceki yönetimden kişilerin yeni yönetimle en az bir yıl görev yapmasının beraberinde bazı sıkıntıları getirebileceği,

• Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı üyelerinin görev süresinin beş yıl olmasının süreklilik sağlama amacına yönelik olmasına rağmen uygulamada üniversitelerdeki örneğinde (rektör dört yıllığına atanıyor, rektör yardımcısı beş yıllığına) olduğu gibi uygulanamayacağı,

• Büyük odaların birçoğunda uzlaşma ve tahkim komisyonlarının hâlen mevcut olduğu ve bunların kendi iç yönergeleri ve yönetmeliklerinin bulunduğu, odaların mevcut merkezleri ile Tasarıyla oluşturulacak İstanbul Tahkim Merkezi'nin işlevini yerine getirmesi için belli miktara kadar ticari anlaşmazlıkların ilk olarak mutlaka tahkim usulü ile görüşülmesinin zorunlu olması gerektiği daha sonra mahkemelerde dava açabilmesinin öngörülmesi gerektiği,

• "Denetçi"nin bir teşkilât değil, kadro unvanı olduğu ve denetimle ilgili endişelerin giderilmesi açısından, 5'inci ve 10'uncu maddelerde yer alan "denetçi" ibaresinin "denetim kurulu" şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağı,

• Denetim Kurulu'nun üye sayısının 3 kişilik bir kuruldan oluşması gerektiği,

• Kanun Tasarı'sının "Merkezin Gelirleri ve Giderleri" başlıklı 15'inci maddenin (1) numaralı fıkrasında, Merkez'in bütçesinin gelir ve bağışlarla karşılanamayan kısmı için temsilci seçen kuruluşlarca temsilci sayısı esas alınarak belirlenen orana göre ödenek tahsis edilmesinin öngörüldüğü; ancak merkezin yıllık tahmini bütçesinin ne olacağı, bu bütçenin ne kadarının gelir ve bağışlarla karşılanabileceği ve temsilci seçen kuruluşların ne kadar ödenek tahsis etmeleri gerektiği hususunda belirsizlik bulunduğu,

• 15 inci maddede sayılan ve ilave edilebilecek kuruluşların gelir düzeyleri ve bütçe yapılarının birbirinden farklı olduğu, merkez bütçesine katkılarının salt temsilci kriterine göre belirlenmesinin, katkının miktarı ve ödemenin ifasında da birtakım sakıncaları beraberinde getireceği; bu sebeple bu kuruluşların merkezin bütçesine yapacağı katkının miktarını ilgili kuruluşların bir önceki yıl gelirlerinin belli bir oranından fazla olmaması gibi objektif bir üst sınır belirlenmesinde fayda olacağı,

• Merkez'e, kurumların bütçesi oranında bir pay ayrılmasının doğru olmayacağı, aksi halde beklenenin üzerinde bütçe oluşabileceği, Tasarı'nın kanunlaşması ile yeni bir KİT'in de oluşturulmaması gerektiği,

• Merkezin bağış kabulünün yerinde olmadığı, bağış kabulünün düzenlenmesi halinde Tahkim Merkezi'nde uyuşmazlıkların çözümü için başvurma ihtimali olmayan kişi ve kurumlardan bağış kabulünün düzenlenmesi gerektiği,

• Büyük beklentilerle oluşturulan Merkez'in özellikle ilk yıldan sonraki bütçesinin sadece üye bulunduran kurumlarca karşılanmasının doğru olmadığı, Merkez'in gelirlerle karşılanamayan kısmının yüksek oranda devlet katkısı yapılması suretiyle karşılanması gerektiği, gelirlerle karşılanmadığı durumlarda sabit ve devamlı olmak üzere devlet katkısının en az % 50 oranında olması gerektiği,

• Bu tür merkezlerin kuruluşunun ilk yıllarında devlet desteğinin en az beş yıla çıkarılmasının uygun olacağı,

• Tasarı'da üye gönderen kurum temsilcilerinin bütçeyi onaylamaması ya da kurumların paylarına düşen katkıyı yapmaması hâlinde ne gibi bir yol izleneceği hususunda da belirsizlik bulunduğu,

• Merkez'in Genel Kurulu'nun oluşumunda kamu temsilcilerinin çıkarılması gerektiği, uluslararası arenada özellikle tahkim uygulamasının gelişmiş olduğu ülkelerde kamunun katılımının söz konusu olmadığı, bu surette uluslararası bir tahkim merkezi olmak için uluslararası ticaret aktörlerinde bir endişenin oluşturulmaması gerektiği,

• Yönetim Kurulu'nun üye sayısının en az 5'e çıkarılması gerektiği, faaliyetlerinin idari ağırlıkta olması ve başkanın ticari sektörden seçilmesinin uygun olacağı, şeklindeki görüş ve eleştirilere müteakip, Hükümet tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

• Dünyadaki nüfus artışı ile ekonomik ve sosyal problemlerin mahkemelerin dava ve iş yükünü artırdığı, uyuşmazlıkların çözümünde yargının yeterince hızlı hareket edemediği ve bu durumun uyuşmazlıklar için mahkeme dışı çözüm yöntemleri arayışını beraberinde getirdiği,

• Belli uyuşmazlıkların mahkemeler yerine taraflarca belirlenen hakemlerce çözülmesini amaçlayan "tahkim" kurumunun dünya genelinde yaygın olarak uygulanan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden biri olduğu,

• Tahkim'in; yargının her geçen gün artan iş yükünün azaltılmasına, adalete erişimin hızlandırılmasına, adalet hizmetlerinin maliyetinin düşürülmesine büyük katkı sağladığı ve mahkeme dışı alternatif bir çözüm yöntemi olduğu,

• Tahkimin hakemi, yargılama usulünü ve hangi maddi hukuk kuralının uygulanacağına tarafların karar vermesi bakımından genel yargılama usulünden ayrıldığı, tahkim usulünde hakemlerin hâkimler gibi bağımsız hareket etmelerinin önemli olduğu ve taraflarda güven oluşturması gerektiği,

• Türkiye'de yaklaşık yüz elli yıllık (1856 yılından beri uygulandığı) bir tahkim kültürünün bulunduğu fakat buna rağmen Türkiye'de tahkimin istenilen seviyede gelişemediği,

• Ülkemizde ticaret odalarının tahkim merkezlerinin bulunduğu fakat tahkimin gerekliliklerine uygun bir yapılanma oluşturulmadığı için gelişemediği, uluslararası alana da hitap edebilecek bir tahkim merkezine ihtiyaç duyulduğu,

• "Tahkim" müessesinin geliştirilmesi ve ticaret hayatında etkin olarak uygulanması, günümüz gelişen koşullarına uyum sağlayabilecek, iş dünyasının hızla artan ihtiyaçlarına cevap verecek düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu ve 6100 sayılı Kanun'un hazırlanması sırasında bu hususun dikkate alındığı,

• 2001 yılında milletlerarası tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun kabul edildiği, yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar hakkında bu Kanunun uygulandığı,

• İstanbul'un finans merkezi olması için uzun süren çalışmalar yapıldığı ve bu çalışmalarda finans merkezi olmanın en önemli unsurlarından biri olarak İstanbul'da bir tahkim merkezi oluşturulması gerektiğinin belirlendiği,

• İstanbul'da etkin bir finans merkezi kurulmasını amaçlayan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesi'nin, 2 Ekim 2009 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandığı ve bu belgede İstanbul Milletlerarası Tahkim Merkezi'nin kurulmasının öngörüldüğü ve bu amaçla Tasarı'nın hazırlandığı,

• Tasarı Taslağı'nın toplam 188 kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütüne gönderildiği,

• Tasarıyla; İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip milletlerarası alanda rekabet edecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezi oluşturulmasının, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasının amaçlandığı,

• İstanbul'un bir finans merkezi hâline getirilmesi düşüncesinin bir parçası olarak da aynı zamanda İstanbul'da tahkim merkezi kurulması gerektiği, Tasarı'nın İstanbul'un, öncelikle bölgesel nihai olarak da küresel finans merkezi olmasına katkı sağlayacağı,

• Moskova ve Prag'ın bu tür oluşumları daha geç tamamlamasına rağmen bugün tahkim merkezi haline geldiği, Macaristan'ın da yavaş yavaş bir tahkim merkezi olmaya başladığı, dünyanın 16'ncı ekonomisine sahip olan İstanbul'da bir tahkim merkezi oluşturamamızın büyük bir eksiklik olduğu,

• Tahkim merkezinde güven unsurunun oluşmasının; devletin güdümünde olmaması, atanacak hakemlerin ve verilen kararların tarafsız olmasına ve yapısının özerk olmasına bağlı olduğu,

• Güven duyulan bağımsız ve tarafsız bir tahkim merkezi oluşturmanın önemli olduğu, güvenilir bir kurum oluşturulmadığı sürece kendi uyuşmazlıklarımızın çözümü için Paris veya Londra tahkim merkezlerinin tercih edilmeye devam edeceği,

• Güvenilir bir tahkim merkezimiz olmadığı müddetçe iyi bir finansal merkez olunmasının da mümkün olamayacağı,

• Taraflardan biri veya her ikisi Türk olmasına rağmen Ülkemizdeki şirketler arasındaki uyuşmazlıklarda dahi sözleşmelere, Paris, Zürih, Londra tahkim koşullarına göre yürütüleceğine ilişkin tahkim kaydı konulduğu, gerekli güveni oluşturamamız ve kendi tahkim merkezimizin olmaması sebebiyle sadece sekreteryaya ücreti olarak yaklaşık 25-30 bin dolar bu merkezlere ödenmek durumunda kalındığı,

• Tahkimin devlet yargısı düşünüldüğünde büyük uyuşmazlıklar için pratik, hızlı ve tasarruflu bir yol olduğu, ancak Ülkemizde bu kurumun; tahkim kültürümüzün yerleşmemesi, iş adamlarımızın ve kamu sektörünün bu konuyu çok sahiplenmemesi, yurt içinde ve özellikle yurt dışında Türkiye'nin tahkim merkezi olmasına engel olacak çalışmalar yürütülmesi sebebiyle bu kurumun işletilemediği,

• Türkiye ile ekonomik ilişkileri olan ülkeler ve şirketler açısından İstanbul Tahkim Merkezi'nin çok cazip bir yer olacağı, İstanbul'dan istifade etmek açısından da İstanbul'un ortak tarihi, ticari ve kültürel ilişkileri olan ülkeler açısından çok cazip bir merkez olacağı,

• İstanbul Finans Merkezi'nin Ülkemiz için önemli olduğu İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı'nın gündeme gelmesinden sonra yurt dışında ve yurt içinde birtakım faaliyetler yürütüldüğü ve bu faaliyetler kapsamında yurtdışındaki tahkim merkezlerinin Ülkemizde yeni tahkim merkezleri açılması yerine kendi tahkim merkezlerinin şubesi olunmasının teklif edildiği,

• Yabancıların, Türk iş adamlarının daha fazla koruyacağına ilişkin endişesini gidermek amacıyla Merkez'in oluşumunda kamunun rolünün mümkün olduğunca azaltıldığı ve sivil katılımın ise mümkün olduğunca artırıldığı,

• Merkez'in kendine özgü bir tüzel kişiliği olacağı, Merkez'in özel hukuk hükümlerine tabi olduğu, tarafsızlık ve bağımsızlığın en önemli unsurlarından biri olduğu; tahkim ve uyuşmazlıkların dostane çözüm yollarına ilişkin kuralları koyacağı, bu kuralların bilinmesini ve uygulanmasını temin için gerekli diğer faaliyetlerde bulunacağı,

• Genel Kurul'un 23 üyeden oluşacağı, en fazla üyenin odalar ve borsalar ile barolardan alındığı,

• Merkezin gelirinin, yapılan faaliyet sonucu elde edilen gelirlerden oluşmasının beklendiği, bunun yanında bağışların da gelir olarak düşünüldüğü, başlangıçta merkezin gelir elde etmesinin güç olacağı düşünüldüğünden ilk yıl bütçesinin Başbakanlıktan karşılanacağı,

• Merkez kendi gelirlerini elde edinceye kadar, Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu hariç, Genel Kurul'a üye veren kurumların, verdikleri üye nispetinde merkezin onaylanan bütçesine katkıda bulunacakları,

• Tasarı ile kurulacak İstanbul Tahkim Merkezi'nin, New York, Londra ve Paris gibi tahkim merkezleriyle uzun vadede, diğer tahkim merkezleriyle ise kısa vadede rekabet edebilecek güce ve imkânlarla sahip olacağı,

• Tasarı'da tahkimin kurumsal yapısının düzenlendiği, İstanbul'da tüzel kişiliği olan ve özel hukuk hükümlerine tabi bir merkez kurulmasının öngörüldüğü, bununla birlikte, tahkime ilişkin maddi hükümlere Tasarı'da yer verilmediği,

• Tahkim merkezinin milletlerarası tahkim merkeziyle rekabet edebilecek düzeyde bir yapıya sahip olabilmesi için tarafsızlık, bağımsızlık ve güvenilirlik ilkelerine uygun olarak faaliyet göstermesi gerektiği,

• Merkezin kanunla oluşturulan yapısının yanında, uygulamaya geçtikten sonra bağımsız ve özerk bir statüye sahip olduğuna dair millî ve milletlerarası düzeyde tanıtılmasının ve uygulamalarının bu yönde gerçekleştirilmesinin önem arzettiği,

• Ülkemizin birçok ülkeye olan coğrafi yakınlığı dikkate alındığında, İstanbul'un bir finans merkezi olması ve İstanbul Tahkim Merkezi'nin kurulmasının büyük bir fayda sağlayacağı,

• Adalet Komisyonu'nun bazı üyelerinin de katılımıyla Hong Kong'a yapılan bir seyahat ile ilgili olarak Mevlüt AKGÜN tarafından hazırlanan raporda: tahkimin yabancı sermayenin ülkeye gelmesinde ve Hong Kong finans merkezinin kurulmasında çok önemli olduğunun, tahkim merkezinin devletten bağımsız ve özel bir yapısının olması gerektiğinin, tahkim sürecinin başarıyla yürütülebilmesi için mutlaka özel ve bağımsız bir yapının oluşturulması gerektiğinin, Hong Kong Tahkim Merkezi kurulurken ilk aşamada devletten alınan yardımın bağımsızlığı zedeleyeceği düşünülerek, alınan yardımın sadece yüzde 5'inin kullanıldığı, Hong Kong Tahkim Merkezi'nde tahkim sürecinin başarılı olmasında gerek yasamanın ve gerek yargının tahkim sürecine saygılı olmaları ve bu uygulamayı desteklemelerinin etkili olduğunun, bağımsız ve tarafsız bir tahkim merkezi kurulması için bağımsızlık ve şeffaflık, düşük maliyet ve erişilebilirliğin önemli olduğunun vurgulandığı,

• Tahkimin arabuluculuktan daha hukuki bir konu olduğu, kamu düzeni ve yabancıların yargılanması düşünüldüğünde yargılamanın hukukiliğini sağlamak amacıyla yönetim kurulu başkanının hukukçu olmasının uygun olduğu, odalar ve borsaların atayacağı üyelere birinin hukukçu olması ile iş dünyasından bir temsilcinin yönetim kuruluna başkan olarak seçilmesinin sağlanabileceği,

• Merkez'in başlangıçta bağışa ihtiyaç duyacağı veya çok makul bağışları kabul edebileceği, ancak kendi güvenilirliğini Türkiye'de ve yurt dışında kabul ettirmesi için uyumsuzluk taraflarınca yapılacak bağışlardan mümkün olduğu kadar uzak duracağı,

• Bu tür merkezlerde bağışın da bir gelir kalemi yer aldığı, bağışı kabul edip etmemenin merkezin kararına bağlı olduğu; merkezin güvenilirliğini sağlaması için devlet katkısının mümkün olduğunca az olması gerektiği ve bu sayede Merkezin güvenilirliğini daha da artıracacağı,

• Alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemi olan tahkimin felsefesine de aykırı olacağı için tahkimin zorunlu olmasının mümkün olmadığı,

• Tasarı'da açıkça şube kurulmasına izin veren hüküm yer almamasına rağmen özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle, mevcut yurt dışındaki örnekleri de dikkate alındığında, şube açılmasına engel bulunmadığı,

• Merkezin bütçesinin ilk yıl Başbakanlık'tan karşılanacağı sonraki yıllarda ise bütçeyi Merkez'in belirleyeceği ve üyelerinin yapacağı katkıyı da belirleyeceği,

• Görev süresinin sonunda bilgi birikiminin aktarılabilmesinin temini amacıyla organların görev süresinde farklı sürenin öngörüldüğü,

ifade edilmiştir.

Raporumuz, yukarıdaki mülahazalarla Adalet Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Nihat Zeybekci</i>	<i>Hüseyin Üzülmöz</i>	<i>İbrahim Halil Mazıcıoğlu</i>
Denizli	Konya	Gaziantep
Üye	Üye	Üye
<i>Bahattin Şeker</i>	<i>Hüseyin Filiz</i>	<i>Mehmet Galip Ensarioğlu</i>
Bilecik	Çankırı	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Orhan Karasayar</i>	<i>Osman Boyraz</i>
Gaziantep	Hatay	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Alim Işık</i>	<i>Ahmet Erdal Feralan</i>	<i>Ömer Selvi</i>
Kütahya	Nevşehir	Niğde

Alt Komisyon Raporu

18/11/2013

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

“İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı (1/758)” 1/4/2013 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna ve tali Komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Adalet Komisyonunun 22/5/2013 tarihli toplantısında Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüş ve daha ayrıntılı incelenmek üzere yedi üyeden müteşkil Alt Komisyona havale edilmesi kararlaştırılmıştır.

Alt Komisyonumuz, Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün’ün başkanlığındaki 13/11/2013 tarihli toplantısında Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Borsa İstanbul Anonim Şirketi, Türkiye Bankalar Birliği temsilcileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Muhammet Özkes ve İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ali Yeşilirmak’ın katılımlarıyla gündemindeki Tasarayı görüşmüştür.

Komisyonumuzda müzakereler esnasında aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Tasarıyla İstanbul Tahkim Merkezi, uyuşmazlıkların sadece tahkim ile değil, müzakere, arabuluculuk gibi tüm alternatif çözüm yöntemleriyle çözülmesini sağlamak ve alternatif çözüm yöntemleriyle ilgili tanıtım yapmak ve bu konudaki bilimsel çalışmaları teşvik etmekle görevli olduğundan, Tasarının adının Merkezin görevleriyle paralel olarak “İstanbul Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Merkezi” şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

Tasarının 2’nci maddesinde Tasarının getiriliş amacına uygun olarak Merkezin “özel hukuk tüzel kişiliğine” ve “idari ve mali özerkliğe sahip” olacağına vurgu yapan değişiklikler yapılması yerinde olacaktır.

Tasarı tahkim kurallarına ilişkin hiçbir hüküm içermemekte, kuralların Yönetim Kurulu tarafından hazırlanacağı ve Genel Kurul tarafından onaylanacağı belirtilmektedir. Bunun yanında tahkime ilişkin temel normları düzenleyen 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa da Tasarıda bir atf bulunmamaktadır. Amaç ve kapsam maddesinde, sadece uyuşmazlıkların tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözülmesinden bahsedilmekte ancak hangi uyuşmazlıkların bu kapsamda yer aldığına dair bir açıklık bulunmamaktadır. Oysaki, örneğin Milletlerarası Tahkim Kanunu ile tarafı olduğumuz 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesi hangi hususların tahkime konu olamayacağına ilişkin belirli sınırlamalar öngören hükümler ihtiva etmektedir. İki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklar ve kamu düzenine aykırılık gibi hangi konuların kapsam dışında olduğu hususu ile tahkim kuralları açıkça Tasarıda hükme bağlanmalıdır.

Tasarının 2'nci maddesinde kurulacak Tahkim Merkezinin özel hukuk hükümlerine tabi olması düzenlenmiş, Tasarı gerekçesinde ise Merkezin yapısı geniş tutularak ilgili tüm kurum ve kuruluşları kapsayacak şekilde bağımsız ve tarafsız bir tahkim kurumunun amaçlandığı ifade edilmiştir. Buna karşın kurgulanan Genel Kurul yapısına bakıldığında kamu kurumu ağırlıklı bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Bilhassa Adalet Bakanlığının idarî görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından seçeceği bir üyenin Genel Kurul'da yer alması Merkezin bağımsızlığına daha ilk başta gölge düşürecektir. Bu durum Tahkim Kurumunun yabancı çevrelerde kabulünü engelleyecek, yabancıların uyuşmazlıklarını Merkeze getirmelerinde çekincelere sebep olacaktır. Öte yandan diğer kuruluşların yönetim kurulları Genel Kurula gönderilecek temsilciyi seçebilme yetkisine sahipken Türkiye Barolar Birliğine bu yetkinin tanınmaması bir çelişkidir. Merkezin başarılı olmasının ön koşulu, yürütmenin etkisinden uzak, bağımsız ve tarafsız bir yapının oluşturulmasıdır. Tasarıda yer alan genel kurul yapısı, daha baştan Merkezin ölü doğmasına yol açacak niteliktedir.

Oda sayısının çokluğu dikkate alındığında fiziki olarak tüm odaları bir araya getirip seçim yapmak birçok zorluğu ve zaman kaybını beraberinde getirecektir. Daha hızlı ve efektif bir seçimin yapılabilmesi için arabuluculuk örneğinde olduğu gibi Genel Kurula gönderilecek temsilciyi seçme yetkisinin doğrudan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kuruluna verilmesi yerinde olacaktır. Benzer gerekçeler Türkiye Barolar Birliği açısından da geçerlidir.

Uyuşmazlıkların tahkim yahut diğer alternatif çözüm yöntemleriyle çözülmesini sağlamak amacıyla hazırlanan Tasarının çalışma hayatı ve barışı ile yakın ilişki içerisinde olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Yargıdaki dosya yükünün çok önemli bir kısmını da çalışma hayatına ilişkin uyuşmazlıklar oluşturmakta ve sayısı da her geçen gün artış göstermektedir. Bağımsız, tarafsız ve geniş katımlı bir yapının oluşturulabilmesi için Genel Kurul'un oluşumunda iş hayatını temsile yetkili üst kuruluşlar olan konfederasyonların temsiline imkân sağlanması ve deneyimlerinden istifade edilmesi Tasarıyla kurulan Merkezin amacına ulaşabilmesi açısından bir zaruretlerdir.

Tasarının 10'uncu maddesinde göre Genel Kurul, üyeleri arasından ya da dışarıdan üçten fazla olmamak üzere bir veya birden fazla kişiyi denetçi olarak seçebilecektir. Bu hükme göre Genel Kurul iradesine bağlı olarak denetçi sayısı bir olabileceği gibi üçten fazla olmamak kaydıyla birden fazla da olabilecektir. “Denetçi” ibaresi bir unvandır, bu ibarenin yerine “denetçiler kurulu” ya da “denetleme kurulu” ibaresinin kullanılması daha uygun olacaktır. Ayrıca önemli uyuşmazlıkları çözecek bir yapı için bir denetçinin belirlenebilecek olması uygun değildir.

Bilanço ve faaliyet raporu ile bütçeyi hazırlamak gibi kapsamlı görev alanı bulunan Yönetim Kurulu için üç olarak belirlenen üye sayısı yeterli değildir; elektronik ortamda da toplanma yetkisinin verildiği dikkate alınarak bu sayı artırılmalıdır.

Merkezin bütçesinin gelir ve bağışlarla karşılanamayan kısmı için, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilen üyeler için Türkiye Barolar Birliğince, diğer üyeler için temsilci seçen kuruluşlarca temsilci sayısı esas alınarak belirlenen orana göre ödenek tahsis edilmesi Merkezin tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkileyebilecek niteliktedir, bu hususun gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu noktada geliri yetersiz kuruluşlar da dikkate alınarak maktu bir aidat belirlenmesi düşünülebilir. Yine Merkezin başarılı olabilmesi, diğer yurtdışı tahkim merkezleri örneklerinde olduğu gibi devlet katkısının sürekli olarak bulundurulmasına bağlıdır. Bu gerekçeyle Merkezin sadece ilk yıl bütçesinin Başbakanlık bütçesinden karşılanması yeterli olmayıp bu süre artırılmalıdır.

Yukarıda ifade edilen görüşlere karşın aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Uyuşmazlık sayısının giderek artması nedeniyle, uyuşmazlıkların, tarafların serbest iradeleriyle başvurdukları mahkeme dışında diğer uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözümü önem kazanmaya başlamıştır. Ülkemizde tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurma oranı diğer ülke uygulamaları ve uyuşmazlık sayısı ile karşılaştırıldığında son derece azdır. 2/10/2009 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planına göre İstanbul’da tahkim ve arabuluculuk sisteminin daha etkin kullanılabilmesi amacıyla bir tahkim merkezinin oluşturulmasının gerekliliği ifade edilmiştir. Söz konusu eylem planı çerçevesinde hazırlanan Tasarı ile ülkemizde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaşmasına ve alternatif uyuşmazlık çözümü kültürünün yerleşmesine katkıda bulunmak üzere İstanbul’da bir tahkim merkezi kurulmaktadır. Böylelikle alternatif çözüm yolları konusunda bilgili, uzman kişilerden oluşan bir havuz da oluşturulmuş olacaktır.

Görev alanına diğer alternatif çözüm yöntemlerinin de girmesine rağmen, Uluslararası Ticaret Odası (ICC) ve Hong Kong Uluslararası Tahkim Merkezi örneklerinde olduğu gibi geçmişten bu tarafa tahkime vurgu yapan bir temayülün neticesi olarak ve diğer alternatif çözüm yöntemlerinin tahkim bünyesinde organize edilmesi amacıyla, Merkezin isminin İstanbul Tahkim Merkezi olması diğer alternatif çözüm yöntemlerini de kapsamına almasına engel olmayacağından, Tasarıyla kurulması öngörülen Merkezin adında sadece Tahkime yer verilmiştir.

Özel hukuk hükümlerine tabi olduğu gerek gerekçede gerekse Tasarının 2’nci maddesinde ifade edildiğinden, Merkezin özerkliği ve özel hukuka ilişkin düzenlemelere tabi olduğu noktasında bir tereddüt bulunmamaktadır.

Tahkim kuralları zaman içerisinde sık sık değişikliklere ihtiyaç duymaktadır. Tahkim kuralları kanun ile belirlendiği takdirde her kural değişikliği ihtiyacı doğduğunda kanun değişikliğine gitmek gerekecektir. Kanunların değiştirilmesinde zorluk ve diğer uluslararası tahkim merkezi uygulamaları dikkate alınarak tahkimin nasıl işleyeceğine ilişkin kuralların belirlenmesi Merkezin organlarına bırakılmıştır. Bu gerekçeyle Tasarı sadece yapısal yönden bir tahkim merkezi oluşturmakta, uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin olarak maddi kurallar getirmemektedir.

Tahkim ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konular üzerinde mümkündür; bu nitelikte olmayan konular hakkında tahkime gitmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla tahkime ve alternatif çözüm yöntemleriyle çözülmeye elverişli olan uyuşmazlıklar Merkezin görev alanı içinde bulunmaktadır. Kural, tarafların tahkime uygulanacak kuralları kendilerinin belirlemesi olmasına karşın, tahkim yeri Türkiye’de ve yabancılık unsuru varsa ise Milletlerarası Tahkim Kanununun emredici kuralları uygulama alanı bulacak; tahkim yeri Türkiye’de ve yabancılık unsuru yoksa yani tahkim iç tahkimse Hukuk Muhakemeleri Kanununun emredici kuralları uygulanacak, tahkim yeri yurt dışındaysa yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizinde New York Sözleşmesi ile Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun kamu düzeni ve benzeri emredici hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Merkez faaliyetlerinde anılan emredici hükümleri şüphesiz ki göz önüne alacaktır.

Tasarıda emredici hükümlere vurgu yapılması, bünyesinde bir sınırlandırmayı da barındıracağından yabancılar bakımından Türkiye’de tahkim yoluna başvurma konusunda Türk kamu düzenine tabi olacakları noktasında tereddütlere yol açabilecektir.

Son düzenlemelerde ve temel kanun olan 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda denetçi kavramı kullanıldığı ve denetim kurulu kavramı bulunmadığından Tasarıda denetçi kavramı tercih edilmiştir.

Tahkim de nihayetinde bir yargılama olduğundan yargılamayla ilgili ve Adalet Bakanlığı bünyesinde arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak üzere Arabuluculuk Daire Başkanlığının bulunduğu dikkate alınarak arabuluculukla ilgili sorunlarda tecrübenin birinci elden Merkeze aktarılması amacıyla Adalet Bakanlığından idari görevde çalışan bir birinci sınıf hâkimin Genel Kurulda bulunmasının yararlı ve gerekli olduğu düşünülmüştür.

Merkezin yapısı bağımsız ve tarafsız olacak şekilde geniş katımlı bir yapı olarak düzenlenmiş, tahkim kurumunun kabul görmesi amacıyla ilgili tüm kurum ve kuruluşlarını kapsar nitelikte Genel Kurul yapısı geniş tutulmuştur. Çoğulculuğun sağlanması amacıyla da kendileri de seçimle iş başına gelen Baro başkanlarına Genel Kurula gönderilecek temsilcileri seçme yetkisi tanınmıştır.

Merkezin yapısı dikkate alınmak suretiyle daha hızlı karar alınabilmesini sağlamak amacıyla Yönetim Kurulunun üç üyeden oluşması öngörülmüştür.

Tasarıda Tahkim Merkezinin faaliyete başlayabilmesi için kuruluş bütçesinin Başbakanlık tarafından karşılanabilmesi amacıyla ilk yıl bütçesinin Başbakanlık bütçesinden karşılanması düzenlenmiştir. Tarafsız ve bağımsız olmak kadar tarafsız ve bağımsız görünmenin de tahkim merkezlerinin başarısı için zorunlu olduğu göz önüne alınarak Merkezin tarafsızlığı ve bağımsızlığına gölge düşürmemek ve de sonrasında Merkezin Tasarının 15'inci maddesinde ifade edilen gelirlerinin yeterli olacağı düşünülmüş ve sadece ilk yıl bütçesinin Başbakanlık tarafından karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

Alt Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda, maddeler üzerindeki değişiklikler aşağıdaki şekildedir.

Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 5'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “ve” ibaresi, anlam bakımından daha düzgün bir ifadenin sağlanması amacıyla madde metninden çıkarılmış, birinci fıkranın (ğ) bendinde yer alan “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası” ibaresi 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 138'inci maddesi hükmü uyarınca “Borsa İstanbul Anonim Şirketi” olarak değiştirilmiştir. Yine birinci fıkraya eklenen (j) bendi ile bağımsız, tarafsız, güvenilir ve işlevsel bir yapının oluşturulması ve Genel Kurulun geniş katımlı olarak düzenlemesi amacıyla en fazla üyeye sahip işçi ve işveren konfederasyonlarından birer üyenin de temsilci olarak Genel Kurulda bulunmasına ilişkin düzenleme yapılmış, paralelinde Genel Kurul üye sayısı yirmi beş olarak belirlenmiştir. Madde, Komisyonumuzca yapılan değişiklikler doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 7'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 8'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 9'uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 10'uncu maddesi yapılan redaksiyon doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 11'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 12'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 13'üncü maddesi, Genel Sekreter Yardımcısının tabi olacağı hükümlerin açıkça belirtilmesi amacıyla beşinci fıkrada yapılan değişiklik doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 14'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 15'inci maddesi, birinci fıkranın (c) bendinde yer alan “ödenekler” ibaresinin bütçe tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “paylar” şeklinde değiştirilmesi suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 16'ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının geçici 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 17'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 18'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarı oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Komisyon Başkanlığına saygı ile arz olunur.

	Başkan	
	<i>Mevlüt Akgün</i>	
	Karaman	
Üye	Üye	Üye
<i>Yılmaz Tunç</i>	<i>Murat Başesgioğlu</i>	<i>Harun Tüfekçi</i>
Bartın	İstanbul	Konya
	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ömer Süha Aldan</i>	<i>Ali İhsan Yavuz</i>	<i>Dilek Akagün Yılmaz</i>
Muğla	Sakarya	Uşak
(Muhalefet şerhim vardır)		(Muhalefet şerhim vardır)

KARŞI OY YAZISI

İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı, tahkim merkezinin kurumsal yapısını düzenlemektedir. Ülkemizde 8.5.1991 tarihli 3731 sayılı kanunla Yabancı hakem kararlarının tanınması ve icrası hakkındaki New York sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun ve 4686 sayılı 21.6.2001 tarihli Milletlerarası Tahkim Kanunu ile ilk yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2001 yılından bu yana, Uluslararası Tahkim Merkezi, uzlaşma ve arabuluculuk gibi alternatif yöntemlerin uygulanmasına yönelik olarak yasal düzenleme girişimlerinde bulunulmuştur. 7.6.2012 tarihinde 6325 sayılı Hukuk uyusmazlıklarında arabuluculuk kanunu TBMM de kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Tahkime ilişkin olarak iç hukuk düzenimizde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri kanununda da düzenlemeler mevcuttur.

Bu müesseselerin düzenlenmesindeki temel amaç; ulusal yargılamada yaşanan sorunlar, tarafsızlık endişesi ve uzun yargılama süreleri olarak gösterilmektedir. Lakin asıl nedenin küresel şirketlerin yatırımlarına istedikleri hukuksal güvenceyi sağlamak olduğunu ifade etmek mümkündür.

Bir anlamda küresel şirketler kendi yargılama usullerini yaratmakta ve finans arayışında olan ülkeler de bu dayatmalara direnememektedirler. Asıl yapılması gereken bağımsız, güvenilir ve makul sürede sonuçlanan bir ulusal yargının oluşumuna katkı sağlamaktır. Nitekim Almanya’da tahkim yargılamasının rağbet görmemesinin en önemli nedeni güvenilir ve hızlı bir yargıya sahip olabilmesidir.

Tasarının gerekçesinde de 2.10.2009 tarihli Resmi gazetede yayınlanan İstanbul uluslararası Finans merkezi stratejisi ve eylem planında belirtildiği şekilde bu eylem planının hukuki alt yapısının güçlendirilmesi amacıyla İstanbul Tahkim Merkezi kanun tasarısının hazırlandığı ifade edilmektedir. Yine gerekçede Uyuşmazlıkların mahkemeler önünde değil de tarafların tercih ettikleri tahkim veya alternatif uyuşmazlık yöntemleriyle çözümlenmesi amacını taşıdığı bunun içinde İstanbul’da bağımsız ve özerk yapıya sahip uluslararası alanda rekabet edebilecek kurumsal bir tahkim merkezinin kurulmasının hedeflendiği belirtilmektedir.

Sonuç olarak uluslararası şirketler ülkelerin ulusal yargılarının kendi ticari çıkarlarına zarar verebileceği endişesi ile kendi özel yargılarının ve usullerinin geçerli olduğu tahkim kurumunun ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin tüm dünyada geçerli olabilmelerini istemekte, diğer bir deyişle dayatmaktadır.

Tasarı gerekçesinde “İstanbul’da bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması” amacı dile getirilmiş, ancak merkezin oluşturulmasında, kamu kurumlarından üye alınması işleminden vazgeçilmemiştir. Nitekim Adalet Bakanlığı, YÖK, BDDK, Borsa İstanbul ve Sermaye Piyasası Kurulu gibi yürütmenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altındaki kurumlardan temsilci seçimi, Merkezin tarafsızlık ve güvenilirliğini zedeleyecek bir mahiyet arz etmektedir. Örneğin bir kamu şirketi ile özel şirket arasındaki anlaşmazlıkta, merkeze ne denli güven duyulacaktır? Böylesi bir halde, yabancı bir ülkedeki Tahkim Merkezinin tercih edileceğini düşünmek zor olmasa gerektir. Tasarı bu haliyle yasalastığı takdirde uluslararası alanda rekabet edebilecek bir tahkim merkezinin oluşturulması söz konusu olmayacak, hiçbir işlevi olmayan bir kurum sadece kağıt üzerinde var olacaktır.

Tasarının 6. maddesinde diğer bileşenlerin yönetim kurulları aracılığıyla üye ataması yapılırken, avukatların 81 ilin Baro başkanlarınınca belirlenecek olması önemli bir çelişkidir ve bu durum, merkezin, iktidara yakın olanlardan oluşturulması arzusunun en tipik örneklerinden biridir. Her kurumun yönetim kuruluna güvenip, Barolar Birliği yönetim kurulunu bunun dışında tutmak hukuksal olmasa gerektir.

Tasarıda Finans çevreleri tarafından tercih edilecek kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması hedeflenmiş, ancak bu tahkim merkezinde uygulanacak kurallar ve hangi anlaşmazlıklar için bu tahkim merkezine gidilebileceği konusu düzenlenmemiştir. Aksine “tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kuralların” İstanbul tahkim merkezi organları tarafından belirleneceği ifade edilmektedir. Bu konudaki eleştiri ve sorulara ise tahkim merkezine başvuranların istediği hukuku uygulayabileceği, hakem kararının Türkiye’de uygulanması sözkonusu olduğunda veya taraflarca Türk Hukukunun geçerli sayıldığı durumlarda emredici hükümlerin geçerli olacağı belirtilmiştir. Ancak bu konuda emredici ve sınırlayıcı hükümleri içeren 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa, iç hukuk kuralı haline gelen New York sözleşmesine ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun tahkim düzenlemelerine hiçbir atıf yapılmamıştır.

Örneğin 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu 1. maddesinde belirtilen “Bu kanun Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz” gibi tahkime başvurulacak anlaşmazlıklara ilişkin koşullara bu tasarıda hiç yer verilmemiştir. Yine aynı kanunun 4. Maddesinde belirtilen tahkim anlaşmasının yazılı şekilde olması, 7. maddesinde belirtilen hakemlerin seçimi, reddi, görevin sona ermesi, 15. Maddesinde belirtilen hakem kararlarının iptal koşullarına tasarıda yer verilmemiştir.

Uluslararası yatırımcıların ya da Türk şirketlerinin kendi iradelerine tabi olan uyuşmazlıkları kendi seçtikleri tahkim kurallarına göre çözmek istemeleri makul görünebilir. Çünkü her ticari şirket basiretli davranmalı ve kendi aleyhine sonuç doğurabilecek bir tahkim anlaşmasına imza koymamalıdır. Sözleşme serbestisi bunu gerektirebilir.

Ancak hem 4686 Milletlerarası Tahkim kanununda hem de TBMM tarafından kabul edilen New York Sözleşmesinde dahi belirtilen taraf ehliyetsizliği, taraflara savunma hakkının tanınmaması, uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması, kamu düzenine aykırı bir sözleşme olması vb konularda tasarıda hiçbir düzenlemenin yer almaması ciddi bir eksikliktir. Örneğin konusu uyuşturucu ticareti gibi suç niteliğinde bir anlaşmazlık için tahkim sözleşmesi yapıldığında bu görmezlikten mi gelinecektir?

Tasarı gerekçesinde örnek olarak gösterilen, bilgi notları arasında tarafımıza verilen Çek Cumhuriyeti Tahkim Merkezi Kanununda tahkim mahkemeleri, hakemlere ilişkin düzenlemeler ve taraflara belli konularda anlaşma olanağı sağlanarak tahkimde uygulanacak kurallar belirtilmektedir. Örnek düzenlemeler bu şekilde iken İstanbul Tahkim Merkezine uygulanacak kurallar konusunda tam bir serbestlik tanımak ulusal çıkarlarımıza ya da kamu düzenine aykırı bazı karar ve uygulamalarla karşılaşmamıza neden olabilir.

Sonuç olarak tahkim merkezi özerk, bağımsız, güvenilir ve uluslararası rekabet yapabilecek nitelikte olmalı, ancak uluslararası metinlerde de belirtildiği gibi objektif olarak kamu düzeninin korunmasına ilişkin bazı düzenlemelere de yer verilmelidir.

Öte yandan kanunun amacını düzenleyen 1. Maddesinde sadece ticari işler sınırlandırması da yapılmamış olup, başkaca uyumsuzluklarda da tahkim merkezine başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Bu şekilde muğlak, kimlerin, hangi uyumsuzluklar için tahkim merkezine başvurulabileceğinin belirtilmemiş olması da ciddi bir eksikliklerdir. Örneğin işçi-işveren uyumsuzluklarına tahkim merkezinde bakılacak mıdır? Bu durumda çoğunluğu finans ve işveren kuruluşlarından oluşan bu tahkim merkezi ve seçilecek hakemler ne kadar tarafsız olabilecektir?

Tasarının 6. Maddesinde tahkim merkezi genel kurulunda tümüyle işveren ve finans kuruluşlarına yer verilirken işçi sendikalarına yer verilmemesi doğru bir yaklaşım değildir.

Tahkim Merkezi genel kurulu ve diğer yetkili kurullarına seçilecek kişilerin iki dönemden fazla seçilmemesine ilişkin bir kural konulması katılımcılık ve merkezin güvenilirliği açısından daha doğru olacaktır.

Tasarının 6. Maddesinde Adalet Bakanlığının birinci sınıf yargıçlardan seçeceği bir yargıcımda genel kurulda yer alacağı belirtilmekte, 8. Maddede ise genel kurul tarafından seçilecek 3 yönetim kurulu üyesinden birisinin hukukçu olması, bu kişinin de yönetim kurulu Başkanı olması düzenlenmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere iktidarın her yerde hakimiyet kurmaya çalıştığı bir ortamda Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilen yargıç yönetim kurulu başkanı olacaktır. Bu yönetim kurulu danışma kurulu üyelerini, Milli tahkim divanı ve Milletlerarası tahkim divanı üyelerini, genel sekreter ve genel sekreter yardımcısını da belirleyecektir. Buradan da anlaşıldığı gibi aslında İstanbul Tahkim Merkezi tarafsız ve özerk değil tam olarak Adalet Bakanlığına bağlı bir birim gibi çalışacaktır.

Tahkim Merkezi Yönetim Kurulunun üç kişi ile sınırlı tutulması ile denetçi sayısının önce üçle sınırlanıp, daha sonra bir kişiden bile oluşabileceğinin belirtilmesi yasa tekniğiyle uyumlu değildir.

Tasarıda; Milli Tahkim Divanının görev ve yetkileri konusunda bir cümle dahi bulunmamaktadır. Bu açıdan en azından genel hatlarıyla da olsa bir görev belirlemesi yerinde olacaktır.

Tasarının 15. maddesinde yer alan ve merkezin bağış kabul etme olgusu, tarafsızlığa gölge düşürebilecek bir olgudur.

Diğer yandan alt komisyon çalışmasının yapıldığı 13.11.2013 günü tarafımıza dağıtılan bilgi notlarında tasarıya ilişkin görüşleri sorulan kurumlar liste halinde belirtilmiş ve bu kurumların çoğunluğunun eleştirel yaklaştığı çizelgede gösterilmiştir. Ancak görüşleri sorulan Bakanlıkların, Yüksek Yargı organlarının, Baroların, Bankaların, Üniversitelerin, Belediyelerin, büyük illerin Savcılıklarının, Adalet komisyonlarının ve Ticaret Odalarının görüşleri tarafımıza verilmemiş olup, bu görüşleri inceleme şansımız olmamıştır. Asıl komisyon çalışmaları başlamadan önce bu görüşlerin mutlaka komisyon üyelerine gönderilmesi gerekmektedir.

Ayrıntılı değerlendirmemizi esas komisyonda bildirmek üzere, tasarıya muhalif olduğumuzu bildiriyoruz.

19.11.2013

Dilek Akağün Yılmaz

Uşak

Ömer Süha Aldan

Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

Hukuki uyuşmazlıkların çözümünde esas olan resmi yargıdır. Uyuşmazlıkların çözümünde, resmi yargı dışında, alternatif çözüm yollarına gitme ihtiyacı doğuran nedenleri ortadan kaldırarak, bağımsız, tarafsız, güvenilir, hızlı ve etkin işleyen bir yargı sistemini hayata geçirmek kaçınılmazdır.

Ancak, son zamanlarda hem ülkemizde hem de uluslararası alanda alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına yöneliş vardır. Bu tür mekanizmalar da da aranan; bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek kurumsal yapıların oluşmasıdır.

Öncelikle uluslararası camiaya güven vermelidir. Oluşumunda ve işleyişinde yürütmenin etkisinin olmaması gerekir.

Bu çerçevede tasarımı değerlendirdiğimizde;

- Tahkim Merkezinin Kanunla kurulması bile tartışma konusudur. Zira birçok ülkede Tahkim Merkezleri, dernek statüsünde veya Enstitü olarak hizmet vermektedir.

- Yine Tahkim Merkezinin Genel Kurulunda temsil edilmesi öngörülen kuruluşların tamamı, kamu kuruluşu yada Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından oluşmaktadır. Bunların tamamı zorunlu üyeliğin olduğu kuruluşlardır.

Oysa Tahkimin temelinde gönüllülük esası ve sivil inisiyatif vardır.

- İş ve Sosyal Güvenlik Hukukundan doğan uyuşmazlıklar gerek yerel gerekse yüksek Mahkemede büyük bir iş yoğunluğu oluşturmaktadır. Yargıtay'ın dört dairesi bu alanda görevlendirilmiştir. 76.000 - 77.000 civarında dosya söz konusudur. Bu oran Yargıtay'daki tüm dosya sayısının % 46 sına tekabül etmektedir.

Bu alanda tahkime elverişli uyuşmazlıkların çözümü konusunda ilgili tarafların Genel Kurulda temsil edilmesi gerekmektedir.

Alt Komisyonunda "En çok üyeye sahip İşçi ve İşveren Kuruluşlarının Genel Kurulda" temsil edilmelerine yer verilmesi son derece isabetli olmuştur. Bu hükmün Üst Komisyonunda da korunması gerekir.

- Tasarının 6. madde de, temsilcilerin nasıl belirleneceği konusu yeniden düzenlenmelidir, özellikle Barolar Birliği temsilcisinin seçimi farklılık yaratmamalıdır.

- 15. madde de merkezi gelir ve giderlerini düzenleyen hükümler bir yaptırıma bağlanmalıdır.

20.11.2013

Murat Başesgioğlu

İstanbul

ALT KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

İSTANBUL TAHKİM MERKEZİ KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere uyuşmazlıkların tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözülmesini sağlamak üzere İstanbul Tahkim Merkezinin kurulması ile Merkezin teşkilat ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kuruluş

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasını sağlamak ve Kanunla kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere tüzel kişiliği haiz, özel hukuk hükümlerine tabi İstanbul Tahkim Merkezi kurulmuştur.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Merkez: İstanbul Tahkim Merkezini,
- b) Tahkim Divanı: İlgisine göre Millî Tahkim Divanı veya Milletlerarası Tahkim Divanını, ifade eder.

Merkezin görevleri

MADDE 4- (1) Merkezin görevleri şunlardır:

- a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kuralları belirlemek ve hizmetlerin yürütülmesini sağlamak.
- b) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle ilgili tanıtım ve yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmaları teşvik etmek, desteklemek, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kişi ve kurumlarla iş birliği yapmak.

Teşkilat

MADDE 5- (1) Merkez, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî ve Milletlerarası Tahkim divanları ile Genel Sekreterlikten oluşur.

Genel Kurul

MADDE 6- (1) Genel Kurul, mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip olanlar arasından;

- a) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin, ticaret ve sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından iki, ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından iki, deniz ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından bir, sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından bir olmak üzere seçeceği toplam altı,
- b) Baro başkanlarının baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği dört,
- c) Yükseköğretim Kurulunun tahkim konusunda tecrübeli öğretim üyeleri arasından seçeceği üç,
- ç) Türkiye İhracatçılar Meclisinin seçeceği iki,
- d) Adalet Bakanlığının idari görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından seçeceği bir,

- e) Türkiye Bankalar Birliğinin seçeceği bir,
- f) Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin seçeceği bir,
- g) Sermaye Piyasası Kurulunun seçeceği bir,
- ğ) Borsa İstanbul Anonim Şirketinin seçeceği bir,
- h) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun seçeceği bir,
- ı) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun seçeceği bir,
- i) Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliğinin seçeceği bir,
- j) En fazla üyeye sahip işçi ve işveren konfederasyonlarından birer,

temsili olmak üzere toplam yirmi beş üyeden oluşur. Bu temsilciler, yukarıda sayılan kurumların yönetim organları tarafından seçilir. Üyelerin seçtikleri kurumdaki görevleri devam eder. Baro başkanları kontenjanından seçilecek temsilcilerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından adayların bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Birlik tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan dört aday üye seçilmiş sayılır.

(2) Genel Kurul üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Üyeliğin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, bu üyenin kalan süresini tamamlamak üzere aynı kontenjandan seçim yapılır.

Genel Kurulun görevleri ve çalışma usulü

MADDE 7- (1) Genel Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçileri seçmek.
- b) Yönetim Kurulu faaliyet raporu ve bilançosu ile Denetçi raporunu inceleyip Yönetim Kurulunun ibrası hakkında karar vermek.
- c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylamak.
- ç) Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçilerin huzur hakkı, ücret ve masraflarını belirlemek.

(2) Genel Kurul yılda bir kez ekim ayında toplanır. Yönetim Kurulu Başkanı veya Denetçi, gerektiği takdirde Genel Kurulu toplantıya çağırabilir.

(3) Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alır.

Yönetim Kurulu ve çalışma usulü

MADDE 8- (1) Yönetim Kurulu, Genel Kurulun kendi üyeleri arasından dört yıl için seçilen üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur. Süresi dolan Yönetim Kurulu üyeleri yeniden seçilebilir. En az bir asıl ve bir yedek üyenin hukuk fakültesi mezunu olması zorunludur. Yönetim Kurulu, hukuk fakültesi mezunu üyeleri arasından bir Başkan seçer.

(2) Yönetim Kurulu en az iki üyenin katılımıyla toplanır. İki üyenin katılımıyla yapılan toplantılarda oy birliğiyle, tüm üyelerin katılımıyla yapılan toplantılarda çoğunlukla karar alınır. Yönetim Kurulu toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir.

(3) Yönetim Kurulu üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, seçimle belirlenen sıraya göre yedek üye, Yönetim Kurulunda tek hukuk mezunu bulunması durumunda hukuk fakültesi mezunu yedek üye kalan süreyi tamamlar.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görevi, yeni Yönetim Kurulu oluşuncaya kadar devam eder.

(5) Toplantılara mazeretsiz olarak art arda iki kez veya bir yıl içinde üç kez katılmayan Yönetim Kurulu üyesinin görevi kendiliğinden sona erer.

Yönetim Kurulu ve Başkanın görevleri

MADDE 9- (1) Merkezin icra organı olan Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenleme taslaklarını hazırlayıp Danışma Kurulunun görüşünü aldıktan sonra Genel Kurulun onayına sunmak.

b) Bilanço ve faaliyet raporunu hazırlayıp Genel Kurulun ibrasına sunmak.

c) Gelecek yıla ait bütçeyi hazırlayıp Genel Kurulun onayına sunmak.

ç) Hakem ücret ve Merkez hizmet bedel tarifelerini hazırlayarak Genel Kurulun onayına sunmak.

(2) Merkezin idare ve temsili Başkana aittir. Başkan, yokluğunda görevlerini yapmak üzere bir yönetim kurulu üyesini görevlendirir.

Denetçi

MADDE 10- (1) Genel Kurul, üyeleri arasından ya da dışarıdan üçten fazla olmamak üzere bir veya birden fazla kişiyi dört yıl için denetçi olarak seçer. Denetçinin görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde kalan süreyi tamamlamak üzere bir yedek denetçi seçilir.

(2) Denetçi, Yönetim Kurulunun yıllık faaliyetlerini denetleyerek, Genel Kurula sunmak üzere bir rapor hazırlar. Birden fazla denetçi bulunması hâlinde rapor müştereken hazırlanır.

Danışma Kurulu

MADDE 11- (1) Danışma Kurulu, Merkezin amaçları çerçevesinde bilgi ve görüşlerinden yararlanmak üzere tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri konusunda yeterli tecrübeye sahip on beş üyeden oluşur. Danışma Kurulu üyeleri, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından dört yıl için seçilir.

(2) Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunun görüşüne başvurur.

(3) Danışma Kurulu, Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine yılda en az bir kez toplanır ve görüşüne başvuru konularında rapor hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunar.

Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı

MADDE 12- (1) Merkez bünyesinde ayrı ayrı Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı oluşturulur. Tahkim divanlarında, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreter doğal üye olup, ayrıca Yönetim Kurulu tarafından mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek üçer üye yer alır. Yönetim Kurulu tarafından seçilen Tahkim Divanı üyelerinin görev süresi beş yıldır.

(2) Tahkim Divanı başkanları, Divan üyeleri tarafından üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir.

(3) Tahkim Divanı, Divan Başkanının başkanlığında en az üç üyenin katılımıyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar alır; oyların eşitliği hâlinde Divan Başkanının oyu doğrultusunda karar alınmış sayılır. Tahkim Divanı kararlarına karşı taraflar kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir hafta içinde kararı veren Divana itiraz edebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

(4) Tahkim Divanı, toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir ve karar alabilir.

(5) Tahkim Divanı üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, bu üyenin görev süresini tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

(6) Tahkim Divanı, Merkezin belirlediği Tahkim Kurallarında öngörülen görevleri yerine getirir.

Genel Sekreterlik

MADDE 13- (1) Genel Sekreterlik, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve yeteri kadar personelden oluşur.

(2) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından, Yönetim Kurulu tarafından seçilir.

(3) Merkezde tahkim yargılamasına ilişkin işler ile diğer işleri görmek üzere Genel Sekreterin nezaretinde, yeteri kadar büro personeli çalıştırılır.

(4) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemelerde belirlenen görevleri yerine getirir ve Merkezin idari işlerinin yürütülmesinden sorumludur.

(5) Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve büro personeli, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tabidir.

Yasaklılık ve gizlilik

MADDE 14- (1) Danışma Kurulu üyeleri dışındaki Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görev süreleri boyunca Merkez bünyesinde hakemlik veya arabuluculuk yapamazlar. Ancak, tarafların anlaşmalarıyla bu kişilerin hakemlik veya arabuluculuk yapması mümkündür.

(2) Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görevleri dolayısıyla öğreneceği sırlar ile taraflar ve üçüncü kişilere ait her türlü bilgileri görevleri sona erse dahi hiçbir kişi ve kuruluşa açıklayamaz, kendisi veya başkası yararına kullanamaz, tarafların yazılı izni olmaksızın görevi gereği edindiği bilgi ve belgelere dayanarak beyan ve yayınlarda bulunamaz.

Merkezin gelir ve giderleri

MADDE 15- (1) Merkezin gelirleri, aşağıdaki kaynaklardan oluşur:

a) Merkez tarafından ücretli olarak sunulan hizmetler karşılığında elde edilecek gelirler.

b) Bağışlar.

c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan ve Genel Kurul tarafından tasdik edilen bütçenin gelir ve bağışlarla karşılanamayan kısmı için temsilci sayısı esas alınarak belirlenen orana göre, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilen üyeler için Türkiye Barolar Birliğince, diğer üyeler için temsilci seçen kuruluşlarca tahsis edilen paylar.

(2) Birinci fıkranın (c) bendi hükmü Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilecek üyeler için uygulanmaz.

(3) Merkez, görevlerinin ifası için gereken harcamaları yapma yetkisine sahiptir.

Uygulanacak hükümler

MADDE 16- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Merkez tarafından hazırlanır ve yürürlüğe konulur.

(2) Merkezin faaliyetlerini yürütebilmesi için ilk yıl bütçesi Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun 1/1/2014 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

7/7/2014

Esas No: 1/758

Karar No: 29

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı (1/758)” 1/4/2013 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza ve tali Komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Komisyonumuzun 22/5/2013 tarihli toplantısında Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüş ve daha ayrıntılı incelenmek üzere yedi üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir.

Alt Komisyon, Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün başkanlığındaki 13/11/2013 tarihli toplantısında Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Borsa İstanbul Anonim Şirketi, Türkiye Bankalar Birliği temsilcileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Muhammet Özkes ve İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ali Yeşilirmak'ın katılımlarıyla gündemindeki Tasarırı görüşmüştür. Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor 18/11/2013 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Komisyonumuz, 24/6/2014 ve 26/6/2014 tarihli toplantılarında Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor ve metin üzerinden görüşmelerine devam etmiştir. Görüşmelere Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Borsa İstanbul Anonim Şirketi, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği temsilcileri ile Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Murat Atalı katılmıştır. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Elazığ Milletvekili Şuay Alpay ile Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün özel sözcü seçilmişlerdir.

Komisyonumuzda müzakereler esnasında Tasarıya yönelik olarak aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Uzun yargılama süreleri başta olmak üzere ulusal yargının kimi sorunları tahkim, arabuluculuk ve uzlaşma gibi son yıllarda alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin yasal düzenlemelere mesnet olarak gösterilmektedir. Oysa asıl yapılması gereken, ulusal yargının sorunlarına çözümler getirerek bağımsız ve güvenilir bir yargının tesis edilmesidir. Bu gerçekleştiği takdirde alternatif çözüm yöntemlerine ihtiyaç kalmayacaktır.

Kurumsal bir tahkim merkezinin kurulmasına yönelik olduğu ileri sürülen Tasarı, tahkime konu olabilecek konular, hakemlerin seçimi veya reddi, tahkim anlaşmasının şekli ve benzeri diğer usul kurallarına ilişkin hiçbir hüküm içermemektedir. Bu husus Tasarıdaki en önemli eksikliklerden biridir. Tahkime ilişkin kuralların Yönetim Kurulu tarafından hazırlanacağı ve Genel Kurul tarafından onaylanacağı belirtilmekte ancak tahkime ilişkin temel normları düzenleyen 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu ile 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesine de Tasarıda bir atıf bulunmamaktadır. Oysa, örneğin Milletlerarası Tahkim Kanunu ile tarafı olduğumuz Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesi, hangi hususların tahkime konu olamayacağına ilişkin belirli sınırlamalar öngören hükümler ihtiva etmektedir. Tasarıdaki bu eksiklik gelecekte ulusal çıkarlarımıza ya da kamu düzenine aykırı kararların verilmesine neden olabilecektir. Bu sakıncaların önlenmesi amacıyla, iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklar ve kamu düzenine aykırılık gibi hangi konuların tahkim kapsamı dışında olduğu hususu ile tahkim kuralları açıkça Tasarıda hükme bağlanmalıdır.

Tasarının genel gerekçesinde İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması amaçlandığı ifade edilmiş, yine 2'nci maddesinde kurulacak olan Tahkim Merkezinin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı düzenlenmiştir. Buna karşın kurgulanan Genel Kurul yapısına bakıldığında Adalet Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi kamu kurumlarından ya da yürütmenin etkisi altındaki kurumlardan temsilcilerin seçildiği ve bu nedenle de kamu kurumu ağırlıklı bir yapı oluşturulduğu görülmektedir. Özellikle Adalet Bakanlığında idarî görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından seçilecek bir üyenin Genel Kurul'da yer alması Merkezin bağımsızlığına daha ilk başta gölge düşürecektir. Bu da Tahkim Kurumunun yabancı çevrelerde kabulünü engelleyerek yabancıların uyuşmazlıklarını Merkeze getirmelerinde çekincelere sebep olacaktır. Merkezin başarılı olmasının ön koşulu, yürütmenin etkisinden uzak, bağımsız ve tarafsız bir yapının oluşturulmasıdır. Tasarıda yer alan bu düzenleme Merkezin baştan ölü doğmasına yol açacaktır.

Merkezin Genel Kurul yapısında yer alan diğer kuruluşların yönetim kurulları Genel Kurula gönderilecek temsilciyi seçebilme yetkisine sahipken ayrıksı tutularak bu yetkinin Türkiye Barolar Birliğine tanınmaması ciddi bir çelişkidir. Temsilci gönderme hususunda kurumlar arasında yöntem benzerliğinin sağlanarak bu çelişkinin ortadan kaldırılması gerekir. Yine oda sayısının çokluğu düşünüldüğünde, fiziki olarak tüm odaları bir araya getirip seçim yapmanın zorluğu ve zaman kaybı dikkate alınarak, daha hızlı ve efektif bir seçimin yapılabilmesi amacıyla arabuluculuk örneğinde olduğu şekliyle Genel Kurula gönderilecek temsilciyi seçme yetkisinin doğrudan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kuruluna verilmesi yerinde olacaktır.

Görev alanının genişliği ve elektronik ortamda toplanma yetkisinin de verildiği dikkate alınarak Yönetim Kurulunun üye sayısının artırılması uygun olacaktır.

Merkezin gelirleri arasında bağışlara yer verilmesi, Merkezin tarafsızlığına ve bağımsızlığına gölge düşürecektir. Bunun yanında Merkezin sadece ilk yıl bütçesinin Başbakanlık bütçesinden karşılanması yeterli değildir. Merkezin başarılı olabilmesi, diğer yurt dışı tahkim merkezlerinde olduğu gibi devlet katkısının sürekli olarak bulundurulmasına bağlıdır.

Tahkime ilişkin uyuşmazlıkların Yargıtayın farklı daireleri yerine belli bir dairesinde ele alınması tahkim kültürünün yerleşmesine ve uzmanlaşmaya katkı sağlayacaktır.

Komisyonumuzda müzakereler esnasında Tasarının lehinde aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Hızlı nüfus artışı ve giderek artan ekonomik problemler nedeniyle uyuşmazlık sayısının hızla artması, yargı organlarının yeterince hızlı hareket edememesi sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle uyuşmazlıkların çözümlenmesinde mahkemeler yerine tarafların serbest iradeleriyle başvurdukları tahkim ya da diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle uyuşmazlıkların çözümü giderek önem kazanmaya başlamıştır. Ülkemizde tahkim konusundaki düzenlemeler çok eskiye dayanmasına karşın, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözümü kültürü istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir. Tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurma oranı diğer ülke uygulamaları ve uyuşmazlık sayısı ile karşılaştırıldığında ülkemizde son derece azdır. Tahkim ve diğer alternatif çözüm yöntemlerinin yaygınlaşması, çözümden taraf iradesinin katkısı nedeniyle toplumsal barışın korunmasına, adalete erişimin hızlanmasına, mahkemelerin iş yükünün azaltılmasına ve adalet hizmetlerinin maliyetinin düşürülmesine katkı sağlayacaktır. Tahkim müessesesinin gelişmesi ve ticaret hayatında etkin olarak uygulanması ise günümüzün gelişen koşullarına uyum sağlayabilen ve iş dünyasının hızla artan ihtiyaçlarına cevap verebilen tahkim hükümlerinin varlığına bağlıdır. 2/10/2009 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planına göre İstanbul'da tahkim ve arabuluculuk sisteminin daha etkin kullanılabilmesi amacıyla bir tahkim merkezinin oluşturulmasının gerekliliği ifade edilmiştir. Söz konusu eylem planı çerçevesinde hazırlanan Tasarı ile İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip, milletlerarası alanda rekabet edebilecek düzeyde, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaşmasına ve alternatif uyuşmazlık çözüm kültürünün yerleşmesine katkıda bulunmak üzere bir tahkim merkezi kurulmaktadır.

Tasarı, sadece yapısal yönden bir tahkim merkezi oluşturulması amacıyla yönelik bir teşkilat düzenlemesidir. Dolayısıyla uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin olarak maddi kurallar getirmemektedir. Zaten tahkimde aslolan tahkime uygulanacak kuralları tarafların kendisinin belirlemesidir. Uygulanacak usul hükümlerinin uyuşmazlığın taraflarınca belirlenmediği durumlarda yabancılik unsuru varsa Milletlerarası Tahkim Kanununun, yabancılik unsuru ihtiva etmeyen uyuşmazlıklarda ise Hukuk Muhakemeleri Kanununun tahkime ilişkin emredici hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla -tarafların eşitliği prensibi temelinde- hakemler tarafından belirlenecektir. Günümüzde Uluslararası Ticaret Odası (ICC), Londra Ticaret Odası, Tokyo Ticaret Odası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği gibi ulusal ve uluslararası tahkim uygulamalarında da bu merkezlerin tahkim kurumu olarak belirlendiği durumlarda tahkim merkezleri sadece sekretarya hizmetlerini yürütmekte ve tarafların tercih etmesi durumunda hakemleri belirlemektedirler.

Tahkimde esas amaç uyuşmazlığın ehil ve güvenilir kişiler tarafından hızlı ve gizli bir şekilde çözümlenmesidir. Bu çerçevede tarafların eşitliği prensibi, adil yargılanma hakkının sağlanması ve kamu düzenine aykırılık durumları istisna olmak üzere taraflar usul kurallarıyla bağlanmamaktadır. Zaten günümüzde tahkim usulü bütün dünyada neredeyse yeknesaklaşmıştır. ICC (Uluslararası Ticaret Odası) ve UNCITRAL (Birleşmiş Milletler)'in tahkim uygulamaları arasında çok büyük farklılıklar yoktur. Tasarıyla öngörülen merkez kurulduğunda tahkim usulüne ilişkin kurallar, UNCITRAL veya ICC gibi yerleşmiş tahkim uygulamalarına ilişkin modeller esas alınarak Merkez tarafından belirlenecektir.

Tahkime ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği uyuşmazlıklar konu olabilecektir. Dolayısıyla tahkime ve alternatif çözüm yöntemleriyle çözülmeye elverişli olan uyuşmazlıklar Merkezin görev alanı içinde bulunmaktadır. Bunun yanısıra söz konusu tahkim usulü seçilerek ve uygulanarak verilen hakem kararı icra edilmek üzere mahkemeye sunulduğunda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Milletlerarası Tahkim Kanunu çerçevesinde mahkemede iptal davası açılabilir. İptal davasının şartlarının Merkez tarafından belirlenebilmesi de mümkün değildir. Dolayısıyla tarafların verilen karardan memnun olmamaları hâlinde, iptal davası açması ve verilen kararı yüksek yargıya taşınması şeklinde mahkeme denetimi her zaman mümkündür.

Tahkim kurallarının zaman içerisinde sık sık değişikliklere ihtiyaç duyduğu dikkate alındığında tahkim kuralları kanun ile belirlendiği takdirde her kural değişikliği ihtiyacı doğduğunda kanun değişikliğine gitmek gerekecektir. Kanunların değiştirilmesinde zorluk ve diğer uluslararası tahkim merkezi uygulamaları göz önüne alınarak tahkimin nasıl işleyeceğine ilişkin kuralların belirlenmesi Merkezin organlarına bırakılmıştır. Bu gerekçeyle Tasarı sadece yapısal yönden bir tahkim merkezi oluşturmakta, uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin maddi kurallar getirmemektedir.

Tahkim Merkezinin kabul görmesi amacıyla Merkezin yapısı, bağımsız ve tarafsız olacak şekilde geniş katılımı olarak düzenlenmiştir. Genel Kurula baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilecek temsilcinin seçiminde de çoğulculuğun sağlanması amacıyla kendileri de seçimle iş başına gelen Baro başkanlarına seçme yetkisi tanınmıştır.

Tahkim merkezlerinin başarılı olabilmesi için tarafsız ve bağımsız olmak kadar tarafsız ve bağımsız görünmekte önemlidir. Bu nedenle Merkezin tarafsızlığı ve bağımsızlığına gölge düşürmemek ve de sonrasında Merkezin gelirlerinin yeterli olacağı düşüncesiyle kuruluş bütçesinin Başbakanlık tarafından karşılanabilmesi amacıyla Merkezin ilk yıl bütçesinin Başbakanlık bütçesinden karşılanması Tasarıda hüküm altına alınmıştır.

Alt Komisyonunda iş hayatını temsile yetkili üst kuruluşlar olan konfederasyonların Merkezin Genel Kurulunda temsiline imkân sağlanması, çalışma hayatı ile yakın ilgisi bulunan Tasarı düzenlenmesi ile kurulmak istenen bağımsız, tarafsız ve geniş katılımı Merkez amacına uygun, olumlu bir düzenlemedir.

Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda maddeler üzerindeki değişiklik ve kabuller aşağıdaki şekildedir:

Alt Komisyon metninin 1, 2 ve 3'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 4'üncü maddesi, Merkezin Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle ilgili bilimsel çalışmaları gerçekleştirmesine imkân tanınması amacıyla yapılan değişiklik doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 5'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 74'üncü maddesi ile mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 40/B maddesinde düzenlenen Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliğinin unvanı Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği olarak değişmiştir. Alt Komisyon metninin 6'ncı maddesi, "işçi ve işveren konfederasyonlarından" ibaresinin " işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarından" şeklinde ve yukarıda belirtilen kanuni düzenlemeye uygun olarak Komisyonumuzca yapılan değişiklik doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 7'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 8'inci maddesi, yapılan redaksiyon doğrultusunda kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16'ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin geçici 1'inci maddesi, Merkezin Genel Kurulunun oluşturulması ve ilk toplantısının yapılabilmesi bakımından uygulanacak prosedürün belirlenmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 17'nci maddesi, Tasarıda belirlenen yürürlük tarihinin geçmiş olması sebebiyle, yürürlük tarihinin güncellenmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi sonucunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 18'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarı oy çokluğuyla kabul edilmiş, maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Hakkı Köylü</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Ankara	Kastamonu	Bartın
		(Özel sözcü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mustafa Kemal Şerbetçioğlu</i>	<i>İlknur İnceöz</i>	<i>Bengi Yıldız</i>
Bursa	Aksaray	Batman
		(Toplantıya katılmadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Hakan Çavuşoğlu</i>	<i>Bilal Uçar</i>	<i>Şuay Alpay</i>
Bursa	Denizli	Elazığ
		(Özel sözcü)
Üye	Üye	Üye
<i>Oktay Öztürk</i>	<i>Recep Özel</i>	<i>Bülent Turan</i>
Erzurum	Isparta	İstanbul
(Son oylamada bulunamadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Celal Adan</i>	<i>Murat Başesgioğlu</i>	<i>Mevlüt Akgün</i>
İstanbul	İstanbul	Karaman
(Son oylamada bulunamadı)	(Muhalefet şerhim var)	(Özel sözcü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ramazan Can</i>	<i>Turgut Dibek</i>	<i>Harun Tüfekci</i>
Kırıkkale	Kırklareli	Konya
	(Son oylamada bulunamadı)	
	(Muhalefet şerhi eklidir)	

Üye <i>Ali Rıza Öztürk</i> Mersin (Son oylamada bulunamadı) (Muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>İsa Gök</i> Mersin (Muhalifim, muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Ömer Süha Aldan</i> Muğla (Toplantıya katılmadı)
Üye <i>Murat Göktürk</i> Nevşehir	Üye <i>Ali İhsan Yavuz</i> Sakarya	Üye <i>Dilek Akağün Yılmaz</i> Uşak (Muhalifim, muhalefet şerhi eklidir)
Üye <i>Yusuf Başer</i> Yozgat	Üye <i>Ali İhsan Köktürk</i> Zonguldak (Muhalefet şerhim vardır)	

KARŞI OY YAZISI

İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı, tahkim merkezinin kurumsal yapısını düzenlemektedir. Ülkemizde 8.5.1991 tarihli 3731 sayılı kanunla Yabancı hakem kararlarının tanınması ve icrası hakkındaki New York sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun ve 4686 sayılı 21.6.2001 tarihli Milletlerarası Tahkim Kanunu ile ilk yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2001 yılından bu yana, Uluslararası Tahkim Merkezi, uzlaşma ve arabuluculuk gibi alternatif yöntemlerin uygulanmasına yönelik olarak yasal düzenleme girişimlerinde bulunulmuştur. 7.6.2012 tarihinde 6325 sayılı Hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk kanunu TBMM de kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Tahkime ilişkin olarak iç hukuk düzenimizde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri kanununda da düzenlemeler mevcuttur.

Bu müesseselerin düzenlenmesindeki temel amaç; ulusal yargılamada yaşanan sorunlar, tarafsızlık endişesi ve uzun yargılama süreleri olarak gösterilmektedir. Arabuluculuk ve tahkim gibi alternatif çözüm yöntemleri ile tarafların belirlediği kurallar yoluyla uyuşmazlıkların etkin ve daha az masrafla çözümlenmesinin sağlandığı ve böylelikle de toplumsal barışın korunduğu iddia edilmektedir. Lakin asıl nedenin küresel şirketlerin yatırımlarına istedikleri hukuksal güvenceyi sağlamak olduğunu ifade etmek mümkündür.

Bir anlamda küresel şirketler kendi yargılama usullerini yaratmakta ve finans arayışında olan ülkeler de bu dayatmalara direnememektedirler. Asıl yapılması gereken bağımsız, güvenilir ve makul sürede sonuçlanan bir ulusal yargının oluşumuna katkı sağlamaktır. Nitekim Almanya’da tahkim yargılamasının rağbet görmemesinin en önemli nedeni güvenilir ve hızlı bir yargıya sahip olabilmesidir.

Tasarının gerekçesinde de 2.10.2009 tarihli Resmi gazetede yayınlanan İstanbul uluslararası Finans merkezi stratejisi ve eylem planında belirtildiği şekilde bu eylem planının hukuki alt yapısının güçlendirilmesi amacıyla İstanbul Tahkim Merkezi kanun tasarısının hazırlandığı ifade edilmektedir. Yine gerekçede Uyuşmazlıkların mahkemeler önünde değil de tarafların tercih ettikleri tahkim veya alternatif uyuşmazlık yöntemleriyle çözümlenmesi amacını taşıdığı bunun içinde İstanbul’da bağımsız ve özerk yapıya sahip uluslararası alanda rekabet edebilecek kurumsal bir tahkim merkezinin kurulmasının hedeflendiği belirtilmektedir.

Sonuç olarak uluslararası şirketler, ülkelerin ulusal yargılarının kendi ticari çıkarlarına zarar verebileceği endişesi ile kendi özel yargılarının ve usullerinin geçerli olduğu tahkim kurumunun ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin tüm dünyada geçerli olabilmelerini istemekte, diğer bir deyişle dayatmaktadır. Yeni dünya düzeni, küreselleşme adı altında dayatılan bu özel yargı sistemi yüzyılların süzgecinden geçerek oluşan, kuralları objektif olarak önceden belirlenen, tarafsız ve bağımsız yargı sistemi yerine ekonomik olarak güçlünün kurallarının geçerli olacağı, güçsüzün ise boyun eğmek zorunda kalacağı, hukuk güvenliğinin ve adaletin tam olarak sağlanmadığı bir yargılama süreci olarak karşımıza çıkabilecektir.

Bu sakıncaların kısmi olarak giderilebilmesi amacıyla yaptığımız önerilerimiz ve eleştirilerimiz AKP grubu tarafından ne yazık ki dikkate alınmamış ve tasarı çok ciddi hata ve eksikliklerine rağmen komisyonardan geçirilmiştir.

Tasarı gerekçesinde “İstanbul’da bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması” amacı dile getirilmiş, ancak merkezin oluşturulmasında, kamu kurumlarından üye alınması işleminden vazgeçilmemiştir. Nitekim Adalet Bakanlığı, YÖK, BDDK, Borsa İstanbul ve Sermaye Piyasası Kurulu gibi yürütmenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altındaki kurumlardan temsilci seçimi, Merkezin tarafsızlık ve güvenilirliğini zedeleyecek bir mahiyet arz etmektedir. Örneğin bir kamu şirketi ile özel şirket arasındaki anlaşmazlıkta, merkeze ne denli güven duyulacaktır? Bu halde, yabancı bir ülkedeki Tahkim Merkezinin tercih edileceğini düşünmek zor olmasa gerektir. Tasarı bu haliyle yasalaştığı takdirde uluslararası alanda rekabet edebilecek bir tahkim merkezinin oluşturulması söz konusu olmayacak, hiçbir işlevi olmayan bir kurum sadece kağıt üzerinde var olacaktır.

Tasarının 6. maddesinde diğer bileşenlerin yönetim kurulları aracılığıyla üye ataması yapılırken, avukatların 81 ilin Baro başkanlarınınca belirlenecek olması önemli bir çelişkidir ve bu durum, merkezin, iktidara yakın yapılardan oluşturulması arzusunun en tipik örneklerinden biridir. Her kurumun yönetim kuruluna güvenip, Barolar Birliği yönetim kurulunu bunun dışında tutmak hukuksal olmasa gerektir.

Tasarıda Finans çevreleri tarafından tercih edilecek kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması hedeflenmiş, ancak bu tahkim merkezinde uygulanacak kurallar ve hangi anlaşmazlıklar için bu tahkim merkezine gidilebileceği konusu düzenlenmemiştir. Aksine “tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kuralların” İstanbul tahkim merkezi organları tarafından belirleneceği ifade edilmektedir. Bu konudaki eleştiri ve sorulara ise tahkim merkezine başvuranların istediği hukuku uygulayabileceği, hakem kararının Türkiye’de uygulanması sözkonusu olduğunda veya taraflarca Türk Hukukunun geçerli sayıldığı durumlarda emredici hükümlerin geçerli olacağı belirtilmiştir. Ancak bu konuda emredici ve sınırlayıcı hükümleri içeren 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa, iç hukuk kuralı haline gelen New York sözleşmesine ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun tahkim düzenlemelerine hiçbir atıf yapılmamıştır.

Örneğin 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu 1. maddesinde belirtilen “Bu kanun Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz” gibi tahkime başvurulacak anlaşmazlıklara ilişkin koşullara bu tasarıda hiç yer verilmemiştir. Yine aynı kanunun 4. Maddesinde belirtilen tahkim anlaşmasının yazılı şekilde olması, 7. maddesinde belirtilen hakemlerin seçimi, reddi, görevin sona ermesi, 15. Maddesinde belirtilen hakem kararlarının iptal koşullarına tasarıda yer verilmemiştir.

Uluslararası yatırımcıların ya da Türk şirketlerinin kendi iradelerine tabi olan uyuşmazlıkları kendi seçtikleri tahkim kurallarına göre çözmek istemeleri makul görünebilir. Çünkü her ticari şirket basiretli davranmalı ve kendi aleyhine sonuç doğurabilecek bir tahkim anlaşmasına imza koymamalıdır. Sözleşme serbestisi bunu gerektirebilir.

Ancak hem 4686 Milletlerarası Tahkim kanununda hem de TBMM tarafından kabul edilen New York Sözleşmesinde dahi belirtilen taraf ehliyetsizliği, taraflara savunma hakkının tanınmaması, uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması, kamu düzenine aykırı bir sözleşme olması vb konularda tasarıda hiçbir düzenlemenin yer almaması ciddi bir eksikliktir. Örneğin konusu uyuşturucu ticareti gibi suç niteliğinde bir anlaşmazlık için tahkim sözleşmesi yapıldığında bu görmezlikten mi gelinecektir?

Tasarı gerekçesinde örnek olarak gösterilen, bilgi notları arasında tarafımıza verilen Çek Cumhuriyeti Tahkim Merkezi Kanununda tahkim mahkemeleri, hakemlere ilişkin düzenlemeler ve taraflara belli konularda anlaşma olanağı sağlanarak tahkimde uygulanacak kurallar belirtilmektedir. Örnek düzenlemeler bu şekilde iken İstanbul Tahkim Merkezine uygulanacak kurallar konusunda tam bir serbestlik tanımak ulusal çıkarlarımıza ya da kamu düzenine aykırı bazı karar ve uygulamalarla karşılaşmamıza neden olabilir.

Sonuç olarak tahkim merkezi özerk, bağımsız, güvenilir ve uluslararası rekabet yapabilecek nitelikte olmalı, ancak uluslararası metinlerde de belirtildiği gibi objektif olarak kamu düzeninin korunmasına ilişkin bazı düzenlemelere de yer verilmelidir.

Öte yandan kanunun amacını düzenleyen 1. Maddesinde sadece ticari işler sınırlandırması da yapılmamış olup, başkaca uyumsuzluklarda da tahkim merkezine başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Bu şekilde muğlak, kimlerin, hangi uyumsuzluklar için tahkim merkezine başvurulabileceğinin belirtilmemiş olması da ciddi bir eksikliklerdir. Örneğin işçi-işveren uyumsuzluklarına tahkim merkezinde bakılacak mıdır? Bu durumda çoğunluğu finans ve işveren kuruluşlarından oluşan bu tahkim merkezi ve seçilecek hakemler ne kadar tarafsız olabileceklerdir?

Tasarının 6. Maddesinde tahkim merkezi genel kurulunda çoğunlukla işveren ve finans kuruluşlarına yer verilirken eleştirilerimiz üzerine en fazla üyeye sahip işçi sendikası konfederasyonuna bir üye ile temsil yetkisinin verilmesi sembolik olup, bir anlam ifade etmemektedir.

Tahkim Merkezi genel kurulu ve diğer yetkili kurullarına seçilecek kişilerin iki dönemden fazla seçilmemesine ilişkin bir kural konulması katılımcılık ve merkezin güvenilirliği açısından daha doğru olacaktır.

Tasarının 6. Maddesinde Adalet Bakanlığının birinci sınıf yargıçlardan seçeceği bir yargıçında genel kurulda yer alacağı belirtilmekte, 8. Maddede ise genel kurul tarafından seçilecek 3 yönetim kurulu üyesinden birisinin hukukçu olması, bu kişinin de yönetim kurulu Başkanı olması düzenlenmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere iktidarın her yerde hakimiyet kurmaya çalıştığı bir ortamda Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilen yargıç yönetim kurulu başkanı olacaktır. Bu yönetim kurulu danışma kurulu üyelerini, Milli tahkim divanı ve Milletlerarası tahkim divanı üyelerini, genel sekreter ve genel sekreter yardımcısını da belirleyecektir. Buradan da anlaşıldığı gibi aslında İstanbul Tahkim Merkezi tarafsız ve özerk değil tam olarak Adalet Bakanlığına bağlı bir birim gibi çalışacaktır.

Yine 6. Madde ile tahkim merkezi genel kurulunu oluşturacak kişilerde mesleğinde en az 10 yıllık tecrübeye sahip olması aranırken tahkim ve arabuluculuk konularında deneyimi olması aranmamaktadır. Oysaki bu merkezin işlevi gereği genel kurulda yer alacak kişilerin YÖK den seçilecek üyelerde olduğu gibi tahkim ve arabuluculuk çözüm yöntemleri konusunda deneyim sahibi olmaları aranmalıdır.

Tasarının 7. maddesinde genel kurulun görevleri belirtilmiştir. Bu görevler arasında yönetim kurulu tarafından hazırlanan tahkim ve alternatif çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kuralların onaylanması da bulunmaktadır. Bu kurallar merkezin en önemli ve can alıcı görevidir. Ancak tasarı görüşmeleri sırasında komisyon üyelerine dağıtılan Bakanlıklar, üniversiteler, Barolar Birliği, yüksek yargı organları, savcılıklar, ticaret odaları yani neredeyse tüm kurumların görüşlerinde, merkezde

uygulanacak tahkim kurallarının neler olacağı, hakemlerin nasıl seçileceği, hakemlere ve kararlara itirazların nasıl yapılacağı gibi konuların yasada belirlenmesi gerektiği konusunda eleştiriler olmasına rağmen bu kurallar asıl olarak yönetim kurulu insiyatifine bırakılmıştır. Bu ise merkezin güvenilir ve tercih edilir olmasını etkileyecektir. Söz konusu kurallar belirlenmediği takdirde örneğin merkeze getirilmiş bir uyuşmazlık görüşmesi hakemlerin önünde devam ederken kurallar değiştirilirse ne olacaktır? TOBB temsilcisi kendi bünyelerindeki hakem heyetlerine uyuşmazlıkların çözülmesi için avukatlar tarafından yönlendirme yapılmadığından yakınmıştır. Bu durumda uyuşmazlığa uygulanacak kuralların belirsiz olduğu ve her an değişme ihtimalinin bulunduğu bir merkeze avukatlar ne kadar güvenilecek ve müvekkillerini nasıl yönlendireceklerdir?

Tasarının 8. maddesinde tahkim Merkezi Yönetim Kurulunun üç kişi ile sınırlı tutulması ve toplantının iki üye ile yapılması durumunda kararlarda oy birliğinin aranması karar alınmamasına neden olabilecektir. Bu sakıncanın ortadan kaldırılması için çok önemli görevler yüklenen yönetim kurulu üye sayısının artırılması ve seçilecek üyelerin tahkim, arabuluculuk gibi alternatif çözüm yöntemlerinde deneyim sahibi olması aranmalıdır.

Tasarının 10. maddesiyle denetçi sayısının önce üçle sınırlanıp, daha sonra bir kişiden bile oluşabileceğinin belirtilmesi yasa tekniğiyle uyumlu değildir. Üstelik bu denli önemli bir işlevi olan bir merkezde denetçilerin en az üç kişiden oluşması daha doğru olacaktır.

Tasarının 12. Maddesiyle oluşturulan Milli Tahkim Divanının ve Milletlerarası Tahkim Divanının görev ve yetkileri konusunda bir cümle dahi bulunmamaktadır. Ancak 3 fıkrada karar nisabı ve karara itiraz süresinin düzenlenmesi nedeniyle hakem kararlarına karşı itirazın divana yapılacağı izlenimi doğmaktadır. Bu durumda divana yönetim kurulu tarafından seçilecek hukukçu üyelerin dahi tahkim ve arabuluculuk konularında uzmanlıklarının aranmaması ciddi bir sorundur. Üstelik yönetim kurulu Başkanı ve genel sekreterin doğal üyesi olduğu 5 kişilik divanın kararlarının kesin olması da hak kayıplarına yol açabilir. Tasarı bu haliyle yönetim kurulu üyelerinin tam hakimiyeti sonucunu doğuracaktır. Çünkü yönetim kurulu genel sekreteri ,divan üyelerini ve uyuşmazlık yöntemlerini belirlediği gibi, belirlediği ve doğrudan etkili olduğu divanın itiraz üzerine verdiği kararının kesin olması adilane bir yaklaşım değildir. Bu nedenle en azından itirazların genel kurula yapılabilmesi hakkaniyete daha uygun olacaktır.

Tasarının 15. maddesinde yer alan ve merkezin bağış kabul etme olgusu, merkezin tarafsızlığına gölge düşürebilecek niteliktedir. Merkeze bağış yapan taraflar ya da taraflarla bağlantısı olan şirketlerin veya kişilerin anlaşmazlıklarını merkeze getirmeleri durumunda her türlü şaibeye açık bir durum oluşacaktır ki bu durum dahi merkezin tarafsızlığına gölge düşürecektir.

Tasarının 16. Maddesinde hüküm bulunmayan hallerde Medeni Kanun ve Dernekler Kanununa atf yapılmasına rağmen taraflar arasında çıkabilecek anlaşmazlıklara ilişkin 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa bir atf yapılmamış ve merkez bünyesinde verilecek hakem kararlarından hakları ihlal olduğunu iddia eden taraflara bir yol gösterilmemiştir. Sadece komisyon görüşmeleri sırasında yabancılar için uygulanacak tahkim kurallarında 4686 sayılı MTK, Türkler ve Türk şirketleri arasında uygulanacak tahkim kurallarında HMK nun geçerli olacağı belirtilmekle yetinilmiş ve işin doğasının bunu gerektirdiği iddia edilmiştir. İşin doğası gereği böyleyse Medeni Kanuna ve Dernekler Kanununa neden atf yapılmıştır?

Tasarının geçici 1. Maddesinde Komisyon görüşmeleri sırasında AKP grubunun verdiği önerge ile değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik ile Merkezin yönetim kurulu oluşuncaya kadar tüm destek hizmetlerinin TOBB tarafından yürütülmesi önerilmiştir. Komisyon görüşmesinde bulunan TOBB temsilcisi ise kendileriyle bu konuda bağlantıya geçilmediği ve bu değişiklikle ağır bir yük altına sokuldukları yönünde itiraz etmesine rağmen değişiklik aynen kabul edilmiştir. Uluslararası tahkim merkezleri nezdinde güvenilir, tarafsız ve iddialı bir merkez olma gerekçesiyle çıkartılan İstanbul Tahkim Merkezi kanun tasarısının aslında hazırlıksız ve alt yapıdan yoksun bir şekilde çıkarıldığı gözlemlenmiştir.

Yine Tasarının Geçici 1/4 fıkrasında merkezin faaliyetlerini yürütebilmesi için ilk yıl bütçesinin Başbakanlık bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. Buna ise Sayıştay Başkanlığı tarafından “Kamu kaynağının tamamen özel hukuk kurallarına tabi bir kuruma aktarılmasının doğru olmadığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun hükümleri karşısında bunun mümkün olmadığı” belirtilmesine rağmen bu düzenleme aynen korunmuş ve eleştiriler dikkate alınmamıştır.

Diğer yandan alt komisyon çalışmasının yapıldığı 13.11.2013 günü tarafımıza dağıtılan bilgi notlarında tasarıya ilişkin görüşleri sorulan kurumlar liste halinde belirtilmiş ve bu kurumların çoğunluğunun eleştirel yaklaştığı çizelgede gösterilmiştir. Ancak görüşleri sorulan Bakanlıkların, Yüksek Yargı organlarının, Baroların, Bankaların, Üniversitelerin, Belediyelerin, büyük illerin Savcılıklarının, Adalet komisyonlarının ve Ticaret Odalarının görüşlerini talep etmemize rağmen tarafımıza ana komisyonda görüşme yapıldığı güne kadar verilmemiş olup, bu görüşleri ayrıntılı inceleme şansımız ne yazık ki olamamıştır.

Belirtilen nedenlerle tasarıya muhalif olduğumuzu bildiriyoruz.

15.7.2014

Dilek Akagün Yılmaz

Ali Rıza Öztürk

İsa Gök

Uşak

Mersin

Mersin

Ali İhsan Köktürk

Turgut Dibek

Zonguldak

Kırklareli

MUHALEFET ŞERHİ

İstanbul Tahkim Merkezi Kanun Tasarısı (1/758) nın Komisyon Raporu ve çoğunluk görüşüne aşağıda arz edilen konularda katılmadığımızı beyan ederiz.

Uyuşmazlıkların Devlet Yargısı dışında, alternatif uyuşmazlık yöntemleriyle çözümlenmesi isteği, gizlilik, tarafsızlık ve uzun yargılama süreleri gibi nedenlere dayanmaktadır.

Küresel şirketler, yatırım yaptıkları yabancı ülkelere, finansı, bilgi ve teknolojiyi getirirken aynı zamanda çıkabilecek uyuşmazlıklarda uygulanacak hukuk sistemini de tercih etmek istemektedirler.

Burada ulusal yargı işleviyle çelişen, ona alternatif yaratmak isteyen bir anlayış söz konusudur.

Asıl olması gereken; ulusal yargının içinde bulunduğu sorunlardan hızla arındırılarak, yerli-yabancı herkes için hukuk güvenliği ve istikrarının sağlandığı bir ortam yaratılmasıdır.

Alternatif uyuşmazlık yöntemlerine yer verilse dahi, ulusal yargının bu belirleyici vasfı daima önde olmalıdır.

Nitekim, ulusal yargıları sorunsuz işleyen ülkelerde alternatif uyuşmazlık yöntemlerine fazla rağbet edilmemektedir.

Tasarıda “İstanbul’da bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması” amaçlandığı ifade edilmiştir.

Ancak, Tasarı hükümleri bu özellikleri sağlamaktan uzaktır. Bu tür kurumsal yapıların oluşumunda ve işleyişinde yürütmenin etkisinin olmaması gerekir. Tahkim Merkezinin Genel Kurulunu oluşturan bileşenlere baktığımızda, kuruluşların tamamı Kamu, Kamu kuruluşu yada Kamu Kurumu niteliğindeki Meslek kuruluşlarından oluşmaktadır.

Tasarı ile sadece Tahkim Merkezinin kurumsal yapısı oluşturulmakta, uyuşmazlıkların çözümünde uygulanacak maddi kurallara yer verilmemektedir.

Her ne kadar Tahkim, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konular üzerinde olsa da; kamu düzenine, genel ahlaka aykırılıklar gibi hangi konuların kapsam dışında olduğu belirtilmelidir.

Bu haliyle tasarı da bir boşluk söz konusudur. İşleyişe ilişkin maddi kuralların Tahkim merkezince yapılacağı ifadesi, merkeze düzenleyici hükümler yetkisi vermektedir.

Yönetmenlik bile çıkarma yetkisine sahip olmayacak merkeze nerdeyse yasa yapma yetkisi verilmektedir. Bu eksikliğin giderilmesi için en azından;

- Tahkim yeri Türkiye’de ve yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için Milletlerarası Tahkim Kanununun,

- İç Tahkim de Hukuk Muhakemeleri Kanununun,

- Tahkim yeri yurt dışındaysa, yabancı hakem kararlarının tanınması ve temfizinde, New York sözleşmesi ile Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanununun, emredici hükümlerinin uygulanacağına dair atıfta bulunulması gerektirdi.

Tasarının 6. Maddesinde, Genel Kurulda temsil edilecek Kuruluş üyelerinin belirlenmesinde, çelişkili bir düzenleme yapılmış, avukatların belirlenmesinde farklı bir uygulama öngörülmüştür. Bu durum hem eşitlik ilkesine aykırı, hem de karmaşık prosedürler yaratacaktır.

Sayıyla arz olunur.

Murat Başesgioğlu

İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İSTANBUL TAHKİM MERKEZİ KANUNU TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere uyuşmazlıkların tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözülmesini sağlamak üzere İstanbul Tahkim Merkezinin kurulması ile Merkezin teşkilat ve faaliyetlerine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kuruluş

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasını sağlamak ve Kanunla kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere tüzel kişiliği haiz, özel hukuk hükümlerine tâbi İstanbul Tahkim Merkezi kurulmuştur.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;
a) Merkez: İstanbul Tahkim Merkezini,
b) Tahkim Divanı: İlgisine göre Millî Tahkim Divanı veya Milletlerarası Tahkim Divanını, ifade eder.

Merkezin görevleri

MADDE 4- (1) Merkezin görevleri şunlardır:
a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kuralları belirlemek ve hizmetlerin yürütülmesini sağlamak.

b) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle ilgili tanıtım ve yayım yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek, desteklemek, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği yapmak.

Teşkilat

MADDE 5- (1) Merkez, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî ve Milletlerarası Tahkim divanları ile Genel Sekreterlikten oluşur.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İSTANBUL TAHKİM MERKEZİ KANUNU TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere uyuşmazlıkların tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle çözülmesini sağlamak üzere İstanbul Tahkim Merkezinin kurulması ile Merkezin teşkilat ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kuruluş

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasını sağlamak ve Kanunla kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere tüzel kişiliği haiz, özel hukuk hükümlerine tabi İstanbul Tahkim Merkezi kurulmuştur.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;
a) Merkez: İstanbul Tahkim Merkezini,
b) Tahkim Divanı: İlgisine göre Millî Tahkim Divanı veya Milletlerarası Tahkim Divanını, ifade eder.

Merkezin görevleri

MADDE 4- (1) Merkezin görevleri şunlardır:
a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kuralları belirlemek ve hizmetlerin yürütülmesini sağlamak.

b) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle ilgili tanıtım ve yayım yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek, desteklemek, gerçekleştirmek, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kişi ve kurumlarla iş birliği yapmak.

Teşkilat

MADDE 5- (1) Merkez, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçi, Danışma Kurulu, Millî ve Milletlerarası Tahkim divanları ile Genel Sekreterlikten oluşur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Genel Kurul

MADDE 6- (1) Genel Kurul, mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip olanlar arasından;

a) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin, ticaret ve sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından iki, ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından iki, deniz ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından bir, sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından bir olmak üzere seçeceği toplam altı,

b) Baro başkanlarının baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği dört,

c) Yükseköğretim Kurulunun tahkim konusunda tecrübeli öğretim üyeleri arasından seçeceği üç,

ç) Türkiye İhracatçılar Meclisinin seçeceği iki,

d) Adalet Bakanlığının idarî görevde çalışan ve birinci sınıf hâkimler arasından seçeceği bir,

e) Türkiye Bankalar Birliğinin seçeceği bir,

f) Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin seçeceği bir,

g) Sermaye Piyasası Kurulunun seçeceği bir,

ğ) İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının seçeceği bir,

h) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun seçeceği bir,

ı) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun seçeceği bir,

i) Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliğinin seçeceği bir,

temsilci olmak üzere toplam yirmiüç üyeden oluşur. Bu temsilciler, yukarıda sayılan kurumların yönetim organları tarafından seçilir. Üyelerin seçildikleri kurumdaki görevleri devam eder. Baro başkanları kontenjanından seçilecek temsilcilerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından adayların bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Birlik tarafından belirlenen yer ve zamanda baro

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Genel Kurul

MADDE 6- (1) Genel Kurul, mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip olanlar arasından;

a) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin, ticaret ve sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından iki, ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından iki, deniz ticaret odalarının göstereceği adaylar arasından bir, sanayi odalarının göstereceği adaylar arasından bir olmak üzere seçeceği toplam altı,

b) Baro başkanlarının baroya kayıtlı avukatlar arasından seçeceği dört,

c) Yükseköğretim Kurulunun tahkim konusunda tecrübeli öğretim üyeleri arasından seçeceği üç,

ç) Türkiye İhracatçılar Meclisinin seçeceği iki,

d) Adalet Bakanlığının idari görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından seçeceği bir,

e) Türkiye Bankalar Birliğinin seçeceği bir,

f) Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin seçeceği bir,

g) Sermaye Piyasası Kurulunun seçeceği bir,

ğ) Borsa İstanbul Anonim Şirketinin seçeceği bir,

h) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun seçeceği bir,

ı) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun seçeceği bir,

i) Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin seçeceği bir,

j) En fazla üyeye sahip işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarından birer,

temsilci olmak üzere toplam yirmi beş üyeden oluşur. Bu temsilciler, yukarıda sayılan kurumların yönetim organları tarafından seçilir. Üyelerin seçildikleri kurumdaki görevleri devam eder. Baro başkanları kontenjanından seçilecek temsilcilerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından adayların

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan dört aday üye seçilmiş sayılır.

(2) Genel Kurul üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Üyeliğin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, bu üyenin kalan süresini tamamlamak üzere aynı kontenjandan seçim yapılır.

Genel Kurulun görevleri ve çalışma usulü

MADDE 7- (1) Genel Kurulun görevleri şunlardır:

a) Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçileri seçmek.

b) Yönetim Kurulu faaliyet raporu ve bilançosu ile Denetçi raporunu inceleyip Yönetim Kurulunun ibrası hakkında karar vermek.

c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylamak.

ç) Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçilerin huzur hakkı, ücret ve masraflarını belirlemek.

(2) Genel Kurul yılda bir kez Ekim ayında toplanır. Yönetim Kurulu Başkanı veya Denetçi, gerektiği takdirde Genel Kurul toplantıya çağırabilir.

(3) Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alır.

Yönetim Kurulu ve çalışma usulü

MADDE 8- (1) Yönetim Kurulu, Genel Kurulun kendi üyeleri arasından dört yıl için seçilen üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur. Süresi dolan Yönetim Kurulu üyeleri yeniden seçilebilir. En az bir asıl ve bir yedek üyenin

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Birlik tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan dört aday üye seçilmiş sayılır.

(2) Genel Kurul üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Üyeliğin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, bu üyenin kalan süresini tamamlamak üzere aynı kontenjandan seçim yapılır.

Genel Kurulun görevleri ve çalışma usulü

MADDE 7- (1) Genel Kurulun görevleri şunlardır:

a) Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçileri seçmek.

b) Yönetim Kurulu faaliyet raporu ve bilançosu ile Denetçi raporunu inceleyip Yönetim Kurulunun ibrası hakkında karar vermek.

c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylamak.

ç) Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu üyeleri ile denetçilerin huzur hakkı, ücret ve masraflarını belirlemek.

(2) Genel Kurul yılda bir kez ekim ayında toplanır. Yönetim Kurulu Başkanı veya Denetçi, gerektiği takdirde Genel Kurul toplantıya çağırabilir.

(3) Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alır.

Yönetim Kurulu ve çalışma usulü

MADDE 8- (1) Yönetim Kurulu, Genel Kurulun kendi üyeleri arasından dört yıl için seçilen üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur. Süresi dolan Yönetim Kurulu üyeleri yeniden seçilebilir. En az bir asıl ve bir yedek üyenin

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

hukuk fakültesi mezunu olması zorunludur. Yönetim Kurulu, hukuk fakültesi mezunu üyeleri arasından bir Başkan seçer.

(2) Yönetim Kurulu en az iki üyenin katılımıyla toplanır. İki üyenin katılımıyla yapılan toplantılarda oy birliğiyle, tüm üyelerin katılımıyla yapılan toplantılarda çoğunlukla karar alınır. Yönetim Kurulu toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir.

(3) Yönetim Kurulu üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, seçimle belirlenen sıraya göre yedek üye, Yönetim Kurulunda tek hukuk mezunu bulunması durumunda hukuk fakültesi mezunu yedek üye kalan süreyi tamamlar.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görevi, yeni Yönetim Kurulu oluşuncaya kadar devam eder.

(5) Toplantılara mazeretsiz olarak ard arda iki kez veya bir yıl içinde üç kez katılmayan Yönetim Kurulu üyesinin görevi kendiliğinden sona erer.

Yönetim Kurulu ve Başkanın görevleri

MADDE 9- (1) Merkezin icra organı olan Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenleme taslaklarını hazırlayıp, Danışma Kurulunun görüşünü aldıktan sonra Genel Kurulun onayına sunmak.

b) Bilanço ve faaliyet raporunu hazırlayıp, Genel Kurulun ibrasına sunmak.

c) Gelecek yıla ait bütçeyi hazırlayıp, Genel Kurulun onayına sunmak.

ç) Hakem ücret ve Merkez hizmet bedel tarifelerini hazırlayarak Genel Kurulun onayına sunmak.

(2) Merkezin idare ve temsili Başkana aittir. Başkan, yokluğunda görevlerini yapmak üzere bir yönetim kurulu üyesini görevlendirir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hukuk fakültesi mezunu olması zorunludur. Yönetim Kurulu, hukuk fakültesi mezunu üyeleri arasından bir Başkan seçer.

(2) Yönetim Kurulu en az iki üyenin katılımıyla toplanır. İki üyenin katılımıyla yapılan toplantılarda oy birliğiyle, tüm üyelerin katılımıyla yapılan toplantılarda çoğunlukla karar alınır. Yönetim Kurulu toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir.

(3) Yönetim Kurulu üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, seçimle belirlenen sıraya göre yedek üye, Yönetim Kurulunda hukuk fakültesi mezunu tek üye bulunması durumunda bu yedek üye, kalan süreyi tamamlar.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görevi, yeni Yönetim Kurulu oluşuncaya kadar devam eder.

(5) Toplantılara mazeretsiz olarak ard arda iki kez veya bir yıl içinde üç kez katılmayan Yönetim Kurulu üyesinin görevi kendiliğinden sona erer.

Yönetim Kurulu ve Başkanın görevleri

MADDE 9- (1) Merkezin icra organı olan Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenleme taslaklarını hazırlayıp, Danışma Kurulunun görüşünü aldıktan sonra Genel Kurulun onayına sunmak.

b) Bilanço ve faaliyet raporunu hazırlayıp, Genel Kurulun ibrasına sunmak.

c) Gelecek yıla ait bütçeyi hazırlayıp Genel Kurulun onayına sunmak.

ç) Hakem ücret ve Merkez hizmet bedel tarifelerini hazırlayarak Genel Kurulun onayına sunmak.

(2) Merkezin idare ve temsili Başkana aittir. Başkan, yokluğunda görevlerini yapmak üzere bir yönetim kurulu üyesini görevlendirir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Denetçi

MADDE 10- (1) Genel Kurul, üyeleri arasından ya da dışarıdan üçten fazla olmamak üzere bir veya birden fazla kişiyi dört yıl için denetçi olarak seçer. Denetçinin görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde kalan süreyi tamamlamak üzere bir yedek üye seçilir.

(2) Denetçi, Yönetim Kurulunun yıllık faaliyetlerini denetleyerek, Genel Kurula sunmak üzere bir rapor hazırlar. Birden fazla denetçi bulunması hâlinde rapor müştereken hazırlanır.

Danışma Kurulu

MADDE 11- (1) Danışma Kurulu, Merkezin amaçları çerçevesinde bilgi ve görüşlerinden yararlanmak üzere tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri konusunda yeterli tecrübeye sahip onbeş üyeden oluşur. Danışma Kurulu üyeleri, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından dört yıl için seçilir.

(2) Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunun görüşüne başvurur.

(3) Danışma Kurulu, Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine yılda en az bir kez toplanır ve görüşüne başvurulacak konularda rapor hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunar.

Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı

MADDE 12- (1) Merkez bünyesinde ayrı ayrı Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı oluşturulur. Tahkim divanlarında, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreter doğal üye olup, ayrıca Yönetim Kurulu tarafından mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek üçer üye yer alır. Yönetim Kurulu tarafından seçilen Tahkim Divanı üyelerinin görev süresi beş yıldır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Denetçi

MADDE 10- (1) Genel Kurul, üyeleri arasından ya da dışarıdan üçten fazla olmamak üzere bir veya birden fazla kişiyi dört yıl için denetçi olarak seçer. Denetçinin görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde kalan süreyi tamamlamak üzere bir yedek denetçi seçilir.

(2) Denetçi, Yönetim Kurulunun yıllık faaliyetlerini denetleyerek, Genel Kurula sunmak üzere bir rapor hazırlar. Birden fazla denetçi bulunması hâlinde rapor müştereken hazırlanır.

Danışma Kurulu

MADDE 11- (1) Danışma Kurulu, Merkezin amaçları çerçevesinde bilgi ve görüşlerinden yararlanılmak üzere tahkim veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri konusunda yeterli tecrübeye sahip on beş üyeden oluşur. Danışma Kurulu üyeleri, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından dört yıl için seçilir.

(2) Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunun görüşüne başvurur.

(3) Danışma Kurulu, Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine yılda en az bir kez toplanır ve görüşüne başvurulacak konularda rapor hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunar.

Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı

MADDE 12- (1) Merkez bünyesinde ayrı ayrı Millî Tahkim Divanı ve Milletlerarası Tahkim Divanı oluşturulur. Tahkim divanlarında, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreter doğal üye olup, ayrıca Yönetim Kurulu tarafından mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek üçer üye yer alır. Yönetim Kurulu tarafından seçilen Tahkim Divanı üyelerinin görev süresi beş yıldır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Tahkim Divanı başkanları, Divan üyeleri tarafından üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir.

(3) Tahkim Divanı, Divan Başkanının başkanlığında en az üç üyenin katılımıyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar alır; oyların eşitliği hâlinde Divan Başkanının oyu doğrultusunda karar alınmış sayılır. Tahkim Divanı kararlarına karşı taraflar kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir hafta içinde kararı veren Divana itiraz edebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

(4) Tahkim Divanı, toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir ve karar alabilir.

(5) Tahkim Divanı üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, bu üyenin görev süresini tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

(6) Tahkim Divanı, Merkezin belirlediği Tahkim Kurallarında öngörülen görevleri yerine getirir.

Genel Sekreterlik

MADDE 13- (1) Genel Sekreterlik, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve yeteri kadar personelden oluşur.

(2) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından, Yönetim Kurulu tarafından seçilir.

(3) Merkezde tahkim yargılamasına ilişkin işler ile diğer işleri görmek üzere Genel Sekreterin nezaretinde, yeteri kadar büro personeli çalıştırılır.

(4) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemelerde belirlenen görevleri yerine getirir ve Merkezin idari işlerinin yürütülmesinden sorumludur.

(5) Genel Sekreter ve büro personeli, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tâbidir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Tahkim Divanı başkanları, Divan üyeleri tarafından üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir.

(3) Tahkim Divanı, Divan Başkanının başkanlığında en az üç üyenin katılımıyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar alır; oyların eşitliği hâlinde Divan Başkanının oyu doğrultusunda karar alınmış sayılır. Tahkim Divanı kararlarına karşı taraflar kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir hafta içinde kararı veren Divana itiraz edebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

(4) Tahkim Divanı, toplantılarını elektronik ortamda da yapabilir ve karar alabilir.

(5) Tahkim Divanı üyeliğinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, bu üyenin görev süresini tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

(6) Tahkim Divanı, Merkezin belirlediği Tahkim Kurallarında öngörülen görevleri yerine getirir.

Genel Sekreterlik

MADDE 13- (1) Genel Sekreterlik, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve yeteri kadar personelden oluşur.

(2) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı mesleğinde en az on yıl tecrübeye sahip hukukçular arasından, Yönetim Kurulu tarafından seçilir.

(3) Merkezde tahkim yargılamasına ilişkin işler ile diğer işleri görmek üzere Genel Sekreterin nezaretinde, yeteri kadar büro personeli çalıştırılır.

(4) Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı, tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemelerde belirlenen görevleri yerine getirir ve Merkezin idari işlerinin yürütülmesinden sorumludur.

(5) Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve büro personeli, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tabidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yasaklılık ve gizlilik

MADDE 14- (1) Danışma Kurulu üyeleri dışındaki Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görev süreleri boyunca Merkez bünyesinde hakemlik veya arabuluculuk yapamazlar. Ancak, tarafların anlaşmalarıyla bu kişilerin hakemlik veya arabuluculuk yapması mümkündür.

(2) Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görevleri dolayısıyla öğreneceği sırlar ile taraflar ve üçüncü kişilere ait her türlü bilgileri görevleri sona erse dahi hiçbir kişi ve kuruluşa açıklayamaz, kendisi veya başkası yararına kullanamaz, tarafların yazılı izni olmaksızın görevi gereği edindiği bilgi ve belgelere dayanarak beyan ve yayınlarda bulunamaz.

Merkezin gelir ve giderleri

MADDE 15- (1) Merkezin gelirleri, aşağıdaki kaynaklardan oluşur:

- a) Merkez tarafından ücretli olarak sunulan hizmetler karşılığında elde edilecek gelirler.
- b) Bağışlar.
- c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan ve Genel Kurul tarafından tasdik edilen bütçenin gelir ve bağışlarla karşılanamayan kısmı için temsilci sayısı esas alınarak belirlenen orana göre, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilen üyeler için Türkiye Barolar Birliğince, diğer üyeler için temsilci seçen kuruluşlarca tahsis edilen ödenekler.

(2) Birinci fıkranın (c) bendi hükmü Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilecek üyeler için uygulanmaz.

(3) Merkez, görevlerinin ifası için, gereken harcamaları yapma yetkisine sahiptir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yasaklılık ve gizlilik

MADDE 14- (1) Danışma Kurulu üyeleri dışındaki Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görev süreleri boyunca Merkez bünyesinde hakemlik veya arabuluculuk yapamazlar. Ancak, tarafların anlaşmalarıyla bu kişilerin hakemlik veya arabuluculuk yapması mümkündür.

(2) Merkez organlarının üyeleri ile çalışanları, görevleri dolayısıyla öğreneceği sırlar ile taraflar ve üçüncü kişilere ait her türlü bilgileri görevleri sona erse dahi hiçbir kişi ve kuruluşa açıklayamaz, kendisi veya başkası yararına kullanamaz, tarafların yazılı izni olmaksızın görevi gereği edindiği bilgi ve belgelere dayanarak beyan ve yayınlarda bulunamaz.

Merkezin gelir ve giderleri

MADDE 15- (1) Merkezin gelirleri, aşağıdaki kaynaklardan oluşur:

- a) Merkez tarafından ücretli olarak sunulan hizmetler karşılığında elde edilecek gelirler.
- b) Bağışlar.
- c) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan ve Genel Kurul tarafından tasdik edilen bütçenin gelir ve bağışlarla karşılanamayan kısmı için temsilci sayısı esas alınarak belirlenen orana göre, baroya kayıtlı avukatlar arasından seçilen üyeler için Türkiye Barolar Birliğince, diğer üyeler için temsilci seçen kuruluşlarca tahsis edilen paylar.

(2) Birinci fıkranın (c) bendi hükmü Adalet Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilecek üyeler için uygulanmaz.

(3) Merkez, görevlerinin ifası için gereken harcamaları yapma yetkisine sahiptir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulanacak hükümler

MADDE 16- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usûl ve esasları içeren düzenlemeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Merkez tarafından hazırlanır ve yürürlüğe konulur.

(2) Merkezin faaliyetlerini yürütebilmesi için ilk yıl bütçesi Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Uygulanacak hükümler

MADDE 16- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Merkezin Yönetim Kurulu oluşturuluncaya kadar geçecek süre içindeki tüm destek hizmetleri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yürütülür.

(2) Bu Kanunun 6 ncı maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşlarca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde Merkezin Genel Kurulunda görev yapacak temsilciler Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bildirilir. Temsilcilerin bildirilmesinden itibaren iki ay içinde Genel Kurul ilk toplantısını yapar. Genel Kurulun ilk toplantı tarihi, Genel Kurul üyeleri bakımından dört yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile Merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeler, Yönetim Kurulunun seçilmesinden itibaren altı ay içinde Merkez tarafından hazırlanır ve yürürlüğe konulur.

(4) Merkezin faaliyetlerini yürütebilmesi için ilk yıl bütçesi Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun 1/1/2014 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun 1/1/2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı V.

S. Ergin

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Millî Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

M. Güler

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

